

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

του Μιλτιάδη Μιλτιάδου

Συγγραφέας και Εκδότης:
© Μιλτιάδης Μιλτιάδου

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Μιλτιάδης Μιλτιάδου είναι πτυχιούχος της Νομικής Σχολής Αθηνών, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση του Πανεπιστημίου του Αμστερνταμ, και Humphrey Fellow Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον.

Ύστερα από μακρά και ευδόκιμη υπηρεσία στο Τμήμα Τελωνείων και την Υπηρεσία ΦΠΑ διορίστηκε γενικός διευθυντής της Chartis Cyprus Ltd γενικού αντιπροσώπου της American Home Assurance Company στην Κύπρο.

ISBN 978-9963-7824-7-5

Η παρούσα μελέτη έχει συνταχθεί για να παρέχει μια απλή καθοδήγηση στους ενδιαφερόμενους για την επαγγελματική ευθύνη των εγκεκριμένων λογιστών. Δεν αποτελεί περιεκτική ή πλήρη ανάλυση της νομοθεσίας ούτε συνιστά νομική συμβουλή. Οι απόψεις που εκφράζονται είναι αυστηρά προσωπικές του συγγραφέα και δεν δεσμεύουν την εταιρεία που τον εργοδοτεί ή οποιαδήποτε άλλη εταιρεία του ομίλου στον οποίο ανήκει. Αν υπάρχουν οποιαδήποτε λάθη, είναι του συγγραφέα. Οι αναγνώστες προτρέπονται να εξασφαλίσουν ανεξάρτητη νομική ή ασφαλιστική συμβουλή πριν εφαρμόσουν τις πληροφορίες που περιέχονται σ' αυτή τη μελέτη σε συγκεκριμένες καταστάσεις.

Λευκωσία 2010

**Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
ΤΗΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ**

(1) Προϋποθέσεις άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος

Σύμφωνα με τους Κανονισμούς για Άσκηση του Λογιστικού Επαγγέλματος που έχουν εκδοθεί από το Σύνδεσμο Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ) για να δικαιούται κάποιος να ασκεί το λογιστικό επάγγελμα στην Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να:

- είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο και να κατέχει πιστοποιητικό εγγραφής, και
- να κατέχει άδεια άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος.

(2) Εγγραφή στο Μητρώο

Σύμφωνα με τους Κανονισμούς για Κατάρτιση και Τήρηση Μητρώου ένα πρόσωπο μπορεί να εγγραφεί ως μέλος του ΣΕΛΚ αν:

- είναι μέλος αναγνωρισμένου Σώματος Επαγγελματιών Λογιστών, ή
- έχει ορισμένα έτη επαγγελματικής δραστηριότητας στο χρηματοοικονομικό, νομικό και λογιστικό τομέα και έχει επιτύχει στις καθορισμένες εξετάσεις επαγγελματικής ικανότητας, ή
- είναι συνεταιρισμός εγκεκριμένων λογιστών, ή
- είναι εταιρεία εγκεκριμένων λογιστών, ή
- είναι πρόσωπο που κατείχε άδεια με βάση τον περί Εταιρειών Νόμο πριν την έναρξη της εφαρμογής της τροποποίησης του 2001.

(3) Η άδεια άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος

Για να αποκτήσει το μέλος άδεια άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος το μέλος πρέπει:

- να έχει την απαιτούμενη πρακτική πείρα στις ακόλουθες κύριες κατηγορίες τεχνικής εργασίας: Λογιστική, Ελεγκτική, Φορολογική, Οικονομική Διαχείριση, Εταιρικό Δίκαιο και Πληροφορική,
- να έχει εξασφαλίσει την καθορισμένη ασφαλιστική κάλυψη, και
- για την ανανέωση της άδειας, να διατηρεί την επαγγελματική ικανότητά του μέσω της συνεχούς επαγγελματικής επιμόρφωσης.

(4) Η άσκηση του λογιστικού επαγγέλματος

Σύμφωνα με τους Κανονισμούς ο όρος «άσκηση του λογιστικού επαγγέλματος» σημαίνει:

- (α) την ετοιμασία έκθεσης που είναι αποτέλεσμα διενέργειας ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης ή και οικονομικών καταστάσεων φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου,
- (β) ετοιμασία έκθεσης λογιστών για σκοπούς έκδοσης ενημερωτικού δελτίου προς το κοινό για εγγραφή σύμφωνα με τη χρηματιστηριακή νομοθεσία,
- (γ) παροχή οποιασδήποτε υπηρεσίας που απαιτείται να παρέχεται από λογιστή ή ελεγκτή,
- (δ) παροχή οποιασδήποτε υπηρεσίας που περιλαμβάνει έλεγχο (audit) και ετοιμασία εμπειριστατωμένης μελέτης (due diligence), εξέταση λογαριασμών και έκδοση έκθεσης ελεγκτή / λογιστή (review report),
- (ε) παροχή υπηρεσιών εμπιστευματοδόχου, διαχειριστή επιχειρήσεων και παροχέα συμβούλων εταιρειών.

Η απλή τήρηση λογιστικών βιβλίων δεν αποτελεί άσκηση λογιστικού επαγγέλματος με βάση τους Κανονισμούς.

(5) Οι δραστηριότητες των λογιστικών γραφείων

Στην πράξη οι δραστηριότητες των λογιστικών γραφείων μπορούν να ταξινομηθούν στις ακόλουθες κατηγορίες:

Υποχρεωτικός έλεγχος (statutory audit)

Υποχρεωτικός έλεγχος είναι ο έλεγχος των ετήσιων και ενοποιημένων λογαριασμών που απαιτείται να διενεργείται βάσει του περί Εταιρειών Νόμου ή οποιουδήποτε άλλου Νόμου της Δημοκρατίας. Η δραστηριότητα αυτή διέπεται από τον περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων των Ετήσιων και Ενοποιημένων Λογαριασμών Νόμο του 2009 που αναμένεται να τεθεί σε ισχύ από ημερομηνία που θα ορίσει ο Υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού με γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Οι ελεγκτές οφείλουν να καταρτίζουν έκθεση, απευθυνόμενη στα μέλη της εταιρείας, για όλες τις οικονομικές καταστάσεις, η οποία πρέπει να αναφέρει κατά πόσο κατά τη γνώμη τους τηρήθηκαν κατάλληλα λογιστικά βιβλία, το εύρος του ελέγχου, κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις είναι σύμφωνες με τα λογιστικά βιβλία και κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν μια αληθινή και δίκαιη εικόνα της οικονομικής κατάστασης της ελεγχόμενης οντότητας κατά το τέλος του οικονομικού έτους και του κέρδους ή ζημιάς για το οικονομικό έτος.

Στην υπόθεση *Caparo Industries plc v Dickman & Others (1990)* δικαστής Λόρδος Oliver εξήγησε ότι ο σκοπός της διεξαγωγής του υποχρεωτικού ελέγχου από τον ελεγκτή είναι:

«.. πρώτο, να προστατεύσει την ίδια την εταιρεία από τις συνέπειες σφαλμάτων που δεν έχουν ανιχνευτεί ή, πιθανώς, παραβάσεων ... και, δεύτερο, να παράσχει στους μετόχους αξιόπιστες πληροφορίες με σκοπό να τους επιτρέψει τότε να εξετάσουν λεπτομερώς το χειρισμό των υποθέσεων της εταιρείας και να ασκήσουν τις συλλογικές τους εξουσίες για να ανταμείψουν ή ελέγξουν ή απομακρύνουν εκείνους στους οποίους εκείνος ο χειρισμός έχει ανατεθεί.»

Φορολογικές υπηρεσίες (tax services)

Περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλών για φορολογικά θέματα και τις αλλαγές της νομοθεσίας που επηρεάζουν τα φορολογικά θέματα. Οι λογιστές μπορεί να αναλάβουν να ετοιμάσουν λογαριασμούς για υποβολή στο Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, να συμπληρώσουν φορολογικές δηλώσεις για φόρο εισοδήματος και Φ.Π.Α., να παράσχουν τυπική φορολογική γνώμáτευση, να συνδράμουν στην επίλυση φορολογικών διαφορών και να βοηθήσουν με τον καταρτισμό φορολογικών στρατηγικών και σχεδιασμών.

Λογιστικές υπηρεσίες και τήρηση λογιστικών βιβλίων (accounting and bookkeeping)

Η τήρηση λογιστικών βιβλίων που κρίνονται αναγκαία για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τον περί Εταιρειών Νόμο αποτελεί ευθύνη των διοικητικών συμβούλων. Τα λογιστικά βιβλία δεν θεωρούνται κατάλληλα αν δεν είναι επαρκή για την αληθινή και δίκαιη εικόνα των υποθέσεων της εταιρείας και την εξήγηση των συναλλαγών της και αν δεν τηρούνται πιστά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Η ανάγκη για μεγαλύτερη αποδοτικότητα και για έλεγχο του κόστους είναι από τους σημαντικούς παράγοντες που λαμβάνουν υπόψη τους οι εταιρείες για να αναθέσουν την τήρηση των λογιστικών βιβλίων τους σε λογιστικά γραφεία. Οι λογιστικές υπηρεσίες και η τήρηση λογιστικών βιβλίων περιλαμβάνουν τη διαχείριση μισθολογίου, καταχώρηση κωδικοποιημένων συναλλαγών στο γενικό καθολικό, ετοιμασία οικονομικών καταστάσεων βασισμένων σε πληροφορίες που βρίσκονται στο ισοζύγιο και καταχωρήσεις στο ισοζύγιο.

Εταιρικές υπηρεσίες (corporate services)

Η παροχή εταιρικών υπηρεσιών περιλαμβάνει ενδεικτικά και όχι περιοριστικά:

- (α) τη δημιουργία, διαχείριση ή τη διοίκηση καταπιστευμάτων και την παροχή συμβουλών σε σχέση με αυτά, συμπεριλαμβανομένων χωρίς περιορισμών της ανάληψης ή της διευθέτησης ανάληψης από άλλο πρόσωπο των καθηκόντων εμπιστευματοδόχου ή κηδεμόνα καταπιστευμάτων ή τη διαχείριση ή επένδυση ή διάθεση των περιουσιακών στοιχείων του καταπιστεύματος,
- (β) την ανάληψη ή παροχή υπηρεσιών διαχείρισης εταιρειών, που περιλαμβάνει χωρίς περιορισμό, τη σύσταση, διαχείριση ή διοίκηση εταιρειών, ομορρυθμών ή ετερορρυθμών εταιρειών ή άλλων οργανισμών και την παροχή συμβουλών σε σχέση με τις ακόλουθες υπηρεσίες:
  - (i) την παροχή υπηρεσιών διοικητικών συμβούλων εταιρειών, είτε από φυσικά είτε από νομικά πρόσωπα,
  - (ii) την παροχή φυσικών ή νομικών προσώπων ως γραμματέων εταιρειών ή άλλων αξιωματούχων εταιρειών υπό οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα,
  - (iii) την κατοχή μετοχών εταιρειών ως εγγεγραμμένων μετόχων εκ μέρους και για λογαριασμό τρίτων,
  - (iv) την παροχή εγγεγραμμένου γραφείου ή διεύθυνσης, συμπεριλαμβανομένης ταχυδρομικής, τηλεφωνικής ή ηλεκτρονικής διεύθυνσης εταιρειών,
  - (v) την παροχή ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων συνεταιρίων σε συνεταιρισμούς,
  - (vi) την παροχή παρομοίων θέσεων ή υπηρεσιών σε σχέση με άλλα νομικά πρόσωπα ή οργανισμούς με ή χωρίς ξεχωριστή νομική οντότητα,
  - (vii) το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών ή λογαριασμών χαρτοφυλακίου.

Εσωτερικός έλεγχος (internal audit)

Το λογιστικό γραφείο μπορεί να παρέχει υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου ως επέκταση των υπηρεσιών υποχρεωτικού ελέγχου πέραν των απαιτήσεων των γενικά αποδεκτών ελεγκτικών προτύπων ή ως βοήθεια προς τον πελάτη για την υιοθέτηση διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου ή μπορεί να αναλαμβάνει ο ίδιος τη διεξαγωγή εσωτερικού ελέγχου.

Υπηρεσίες εκτίμησης (valuation)

Η εκτίμηση συνίσταται στη διατύπωση υποθέσεων σε σχέση με μελλοντικές εξελίξεις, την εφαρμογή ορισμένων μεθοδολογιών και τεχνικών, και το συνδυασμό των δύο έτσι ώστε να υπολογιστεί η αξία ενός περιουσιακού στοιχείου, μιας υποχρέωσης ή της επιχείρησης ως σύνολο.

Συμβουλευτικές υπηρεσίες διοίκησης (management consultancy)

Πολλά από τα μεγάλα λογιστικά γραφεία έχουν αναπτύξει τμήματα συμβουλευτικών υπηρεσιών διοίκησης λόγω της ζήτησης που παρουσιάζεται σ' αυτό τον τομέα. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες απαιτούν επαφή σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου και καλύπτουν συμβουλές για όλες τις σημαντικές διοικητικές δεξιότητες, περιλαμβανομένων της γενικής επιχειρηματικής στρατηγικής, της διαχείρισης της παραγωγής, αποθήκευσης και διανομής, της διαχείρισης κινδύνων, της διεύθυνσης ανθρώπινου δυναμικού και της οργάνωσης και έρευνας.

Συμβουλές εταιρικής χρηματοδότησης (corporate finance)

Περιλαμβάνουν συμβουλές και υπηρεσίες για ένα ευρύ πεδίο ζητημάτων εταιρικής χρηματοδότησης, περιλαμβανομένων εξαγορών και συγχωνεύσεων, εκποιήσεων, εξαγορών από διευθυντικά στελέχη, ζητημάτων που αφορούν μετοχές, δημοσιοποιήσεων και εισαγωγών εταιρειών στο χρηματιστήριο, ιδιωτικοποιήσεων, χρηματοδοτήσεων συγκεκριμένου έργου, χρηματοδοτικών μισθώσεων σε μεγάλη κλίμακα, διαχείρισης χρέους και ανάληψης απαιτήσεων τρίτου.

Υπηρεσίες ανάκτησης επιχείρησης (business recovery)

Περιλαμβάνουν την εργασία που εκτελούν οι λογιστές σε σχέση με αδυναμία ρευστοποίησης / αφερεγγυότητα, εκκαθάριση / ρευστοποίηση / διάλυση και διαχείριση.

Δικανική λογιστική (forensic accounting)

Περιλαμβάνει διερεύνηση σε περιπτώσεις απάτης και άλλων οικονομικών ατασθαλιών και παραβάσεων.

Αναλογιστικές υπηρεσίες (actuarial services)

Αφορούν την ανάπτυξη ασφαλιστικών σχεδίων και ταμείων συντάξεων καθώς και συμβουλές για οποιαδήποτε συνταξιοδοτικά θέματα σε περιπτώσεις εξαγορών κα συγχωνεύσεων.

Συμβουλευτικές υπηρεσίες συμμόρφωσης (compliance)

Περιλαμβάνουν συμβουλές για συμμόρφωση με νόμους και κανονισμούς, π.χ. σε εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες για εταιρική διακυβέρνηση, σε τράπεζες για τη Βασιλεία II και σε ασφαλιστικές εταιρείες για την Φερεγγυότητα II.

Υπηρεσίες Συστημάτων Πληροφορικής (IT systems)

Περιλαμβάνουν το σχεδιασμό και εφαρμογή χρηματοοικονομικών συστημάτων πληροφορικής που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή πληροφοριών που αποτελούν μέρος των οικονομικών καταστάσεων του πελάτη καθώς και την αξιολόγηση της ασφάλειας των υφιστάμενων συστημάτων πληροφορικής των πελατών.

(6) Η επαγγελματική συμπεριφορά των εγκεκριμένων λογιστών

Η επαγγελματική συμπεριφορά των μελών του ΣΕΛΚ διέπεται από τους Κανονισμούς Επαγγελματικής Δεοντολογίας.

Ορισμένοι από τους σημαντικούς κανόνες που οφείλει να ακολουθεί το κάθε μέλος σε σχέση με πελάτες ή τρίτους είναι και οι ακόλουθοι:

- να τηρεί επιμελώς όλους τους κανόνες που διασφαλίζουν την ανεξαρτησία του έναντι των πελατών του,
- να μην παρέχει ανακριβή ή παραπλανητικά στοιχεία και πληροφορίες σε πελάτες και τρίτους,
- να μη δυσφημεί, απειλεί ή προσβάλλει ή εκβιάζει πελάτες ή συναδέλφους,
- να μην ανταγωνίζεται με τρόπο αθέμιτο άλλα μέλη του Συνδέσμου,
- να ασκεί τη λογιστική ή ελεγκτική εργασία κατά τρόπο αντικειμενικό και ανεξάρτητο από κάθε είδους επιρροή του πελάτη,
- να μην αποφασίζει ο ίδιος σε θέματα αρμοδιότητας του πελάτη και να αποφεύγει να εκφράζει την κρίση του στις επιχειρηματικές επιλογές ή αποφάσεις του πελάτη,
- να τηρεί αμερόληπτη στάση σε αντικρουόμενες απόψεις των πελατών ή άλλων ενδιαφερομένων, εκφράζοντας χωρίς περιττούς χαρακτηρισμούς τις αντικειμενικές διαπιστώσεις και υποδείξεις που βασίζονται σε επιμελή εργασία του,
- να τηρεί το επαγγελματικό απόρρητο και να μην αποκαλύπτει γεγονότα ή πληροφορίες που περιήλθαν σε γνώση του κατά την εκτέλεση της λογιστικής ή ελεγκτικής εργασίας του,
- να μην κάνει χρήση για δικό του όφελος ή όφελος τρίτων, των γεγονότων και πληροφοριών που περιήλθαν σε γνώση του κατά την εκτέλεση της λογιστικής ή ελεγκτικής εργασίας του.

Με βάση τους Κανονισμούς για Ποιοτικό Έλεγχο κάθε μέλος υποχρεούται για κάθε λογιστική ή ελεγκτική εργασία να ακολουθεί τα εγκεκριμένα ελεγκτικά και λογιστικά πρότυπα και οδηγίες. Οι κάτοχοι άδειας ασκήσεως του λογιστικού επαγγέλματος υπόκεινται σε σύστημα εποπτείας από το ΣΕΛΚ για παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους Κανονισμούς.

Η επαγγελματική δεοντολογία των νόμιμων ελεγκτών διέπεται από τον περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων των Ετήσιων και Ενοποιημένων Λογαριασμών Νόμο του 2009 που παραπέμπει στον Κώδικα Δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών. Οι αρχές της επαγγελματικής δεοντολογίας καλύπτουν την ιδιότητά τους ως προστατών του δημοσίου συμφέροντος, την ακεραιότητα και την αντικειμενικότητά τους, καθώς και την επαγγελματική τους ικανότητα και τη δέουσα επιμέλεια.

(7) Διάπραξη αστικού αδικήματος

Η επαγγελματική ευθύνη του εγκεκριμένου λογιστή καταρχήν μπορεί να προκύψει από τη διάπραξη αστικού αδικήματος. Ο κάθε επαγγελματίας, συμπεριλαμβανομένων και των λογιστών, σύμφωνα με το άρθρο 51(2) του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου (που κωδικοποιεί το κοινό δίκαιο) οφείλει να επιδεικνύει επιμέλεια κατά το χειρισμό των υποθέσεων του πελάτη του:

«51 (2) Υποχρέωση να μην επιδεικνύεται αμέλεια υφίσταται στις πιο κάτω περιπτώσεις, δηλαδή (ε) Πρόσωπο που ασκεί με αμοιβή ή άλλως πως επάγγελμα, επιτήδευμα ή ασχολία ή παρέχει υπηρεσίες σε άλλο πρόσωπο υπέχει τέτοια υποχρέωση έναντι κάθε προσώπου επί του οποίου ή επί της ιδιοκτησίας του οποίου ασκεί το επάγγελμα, επιτήδευμα ή ασχολία ή προς τον οποίο παρέχει την υπηρεσία.»

Ο ορισμός της επαγγελματικής αμέλειας βρίσκεται στο άρθρο 51(1) του Νόμου:

«51(1) Αμέλεια συνίσταται –

(β) στην παράλειψη καταβολής τέτοιας δεξιοτήτας ή επιμέλειας για την άσκηση επαγγέλματος, επιτηδεύματος ή ασχολίας όπως ένα λογικό συνετό πρόσωπο, που έχει τα προσόντα για την άσκηση του επαγγέλματος αυτού, επιτηδεύματος ή ασχολίας θα κατέβαλλε υπό τις περιστάσεις και στην πρόκληση ζημιάς εξαιτίας αυτής.»

Εναπόκειται στον ενάγοντα να αποδείξει τα τρία συστατικά στοιχεία του αδικήματος:

- ότι ο εναγόμενος επαγγελματίας υπέιχε υποχρέωση επιμέλειας έναντι του ενάγοντος,
- ότι ο εναγόμενος επαγγελματίας παρέβη την υποχρέωση αυτή, και
- ότι, ως συνέπεια της παράβασης, ο ενάγων υπέστη ζημιά.

(8) Παράβαση συμβατικού όρου

Επαγγελματική ευθύνη μπορεί να προκύψει και από την παράβαση όρου της σύμβασης μεταξύ του εγκεκριμένου λογιστή και του πελάτη. Υπάρχουν τρία συστατικά στοιχεία για τη σύναψη έγκυρης σύμβασης:

- πρέπει να υπάρχει συμφωνία μεταξύ των μερών (προσφορά και αποδοχή),
- πρέπει να υπάρχει πρόθεση τα μέρη να είναι νομικά δεσμευμένα, και
- τα μέρη πρέπει να παράσχουν αντιπαροχή.

Κάθε σύμβαση παροχής υπηρεσιών εμπεριέχει σιωπηρό όρο ότι ο επαγγελματίας θα ασκεί λογική επιμέλεια και δεξιοότητα κατά την παροχή των υπηρεσιών. Αν η παράλειψη να ασκηθεί λογική επιμέλεια και δεξιοότητα προκαλεί ζημιά, ο πελάτης μπορεί να εναγάγει τον επαγγελματία για αμέλεια.

(9) Συντρέχουσα ευθύνη για παράβαση σύμβασης και για αστικό αδίκημα

Τα αγγλικά δικαστήρια έχουν λάβει τη θέση ότι ο απαιτητής μπορεί να δικαιούται να απολαύσει τη θεραπεία είτε δυνάμει της σύμβασης είτε δυνάμει της διάπραξης αστικού αδικήματος, ανάλογα με το ποια είναι πλεονεκτικότερη γι' αυτόν (Henderson & Others v. Merret Syndicates Ltd (1994)).

Η θέση αυτή υιοθετήθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση *ΛΑΪΚΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΤΔ και BELVESTICO TRADING LTD, Πολιτική Έφεση Αρ. 11964 ημερ. 08.12.2006*, όπου η τράπεζα δυνάμει πλαστού φαξ παρέδωσε μετρητά από το λογαριασμό μιας υπεράκτιας εταιρείας σε κάποιον άγνωστο. Στην απόφαση του Εφετείου αναφέρονται και τα εξής:

«...το πρωτόδικο Δικαστήριο ..... έκρινε .... ότι η εφεσείουσα (η τράπεζα) είχε παραβεί τις συμβατικές της υποχρεώσεις έναντι της εφεσίβλητης (της υπεράκτιας εταιρείας), με την έννοια ότι δεν είχε επιδείξει, ως είχε συμβατική υποχρέωση, τη δέουσα λογική φροντίδα, προσοχή και επιδεξιότητα, η οποία θα έπρεπε, υπό τις περιστάσεις, να επιδειχθεί από ένα λογικό τραπεζίτη, με αποτέλεσμα η εφεσίβλητη να απολέσει και/ή υποστεί ζημιά ύψους \$141.000. Διαζευκτικά, το πρωτόδικο δικαστήριο έκρινε ότι οι ενέργειες και/ή παραλείψεις των υπαλλήλων της εφεσείουσας, ΜΥ1 και ΜΥ2, συνιστούσαν αμέλεια η οποία, εφόσον έλαβε χώρα στα πλαίσια της εκτέλεσης των καθηκόντων τους, καθιστούσε την εφεσείουσα εκ προστήσεως υπεύθυνη έναντι της εφεσίβλητης για τη ζημιά, ύψους \$141.000, που της προκλήθηκε. Συνακόλουθα, το πρωτόδικο δικαστήριο εξέδωσε απόφαση υπέρ της εφεσίβλητης για \$141.000 πλέον νόμιμο τόκο, έξοδα και ΦΠΑ.

.....
Ο τελευταίος λόγος έφεσης είναι ότι εσφαλμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο, από τη στιγμή που η σχέση των διαδίκων ήταν συμβατή, έκρινε ότι η εφεσίβλητη δεν όφειλε να επιλέξει στο στάδιο της ακρόασης και/ή έστω στο τελευταίο της στάδιο, ήτοι κατά τις αγορεύσεις, ποια από τις δύο διαζευκτικές αξιώσεις, ήτοι εκείνη της παράβασης συμβάσεως ή εκείνη της αμέλειας επιθυμούσε να προωθήσει. Το δε Δικαστήριο δεν edικαιούτο να δώσει θεραπεία στην εφεσίβλητη με βάση και τις δύο αξιώσεις.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο υιοθέτησε τη θέση ότι το κοινοδίκαιο δεν αρνείται την ύπαρξη συντρέχουσας ευθύνης για παράβαση συμβάσεως και, παράλληλα, για αστικό αδίκημα στηριζόμενο στην απόφαση της Βουλής των Λόρδων στην υπόθεση *Henderson & Others v. Merret Syndicates Ltd*.....

Και αυτός ο λόγος είναι αβάσιμος. Στην προκειμένη περίπτωση, η εφεσίβλητη δεν βάσισε την αξίωσή της έναντι της εφεσείουσας στο αστικό αδίκημα της αμέλειας κατά τρόπο που θα της επέτρεπε να παραγκωνίσει ή αποφύγει την οποιαδήποτε συμβατική ρήτρα απαλλαγής της εφεσείουσας από την πράξη ή παράλειψη που θα συνιστούσε το αδίκημα της αμέλειας. Η εφεσίβλητη βάσισε την αξίωσή της στη θέση ότι η εφεσείουσα παρέβηκε τις συμβατικές της υποχρεώσεις λόγω πράξεων ή παραλείψεών της που συνιστούσαν αμέλεια της έναντι της εφεσίβλητης, αμέλεια για την οποία η εφεσείουσα δεν απαλλασσόταν από τις συμβατικές ρήτρες απαλλαγής. Παράλληλα, η εφεσίβλητη βάσισε την αξίωσή της και στο αστικό αδίκημα της αμέλειας. Πέτυχε σε όλα τα σημεία.»

(10) Ευθύνη προς τρίτους

Ο εγκεκριμένος λογιστής, όπως και κάθε άλλος επαγγελματίας, δεν υπέχει απλώς καθήκον εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τη σύμβαση με τον πελάτη του, αλλά υπέχει δυνητικά και καθήκον προς τρίτους ιδιαίτερα σε σχέση με αμελείς / ανακριβείς δηλώσεις που προκαλούν οικονομική ζημιά (*Hedley Byrne & Co v. Heller & Partners Ltd* (1963)). Όμως, αν δοθεί συμβουλή σε τρίτο μέρος με ρητή αποποίηση της ευθύνης, τότε δεν μπορεί να καταλογιστεί ευθύνη στον επαγγελματία.

Η αρχή της Hedley Byrne αναφέρθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο στην πολιτική έφεση *Premier Chemical Co Ltd και 1. Τράπεζα Κύπρου Λτδ 2. Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (1998) 1 ΑΑΔ 1951*.

Το σχετικό απόσπασμα έχει ως εξής:

«Σύμφωνα με την αρχή αυτή, αν κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών του ένα πρόσωπο ζητήσει πληροφορίες ή συμβουλές από ένα άλλο πρόσωπο, το οποίο δεν υπέχει έναντι του συμβατική ή άλλη ευθύνη να του δώσει πληροφορίες ή συμβουλές, κάτω από τέτοιες συνθήκες που ένας λογικός άνθρωπος θα έπρεπε εύλογα να γνωρίζει ότι του δίδεται εμπιστοσύνη, ότι, δηλαδή, εκείνος που επιζητεί τις πληροφορίες ή τις συμβουλές βασίζεται στην εξειδικευμένη κατάρτιση και κρίση του, και αποφασίζει να παράσχει τις πληροφορίες ή τις συμβουλές, χωρίς να καθιστά σαφές ότι πληροφορεί ή συμβουλεύει χωρίς ανάληψη οποιασδήποτε ευθύνης, τότε το πρόσωπο αυτό έχει νομική υποχρέωση να επιδείξει την υπό τις περιστάσεις απαιτούμενη επιμέλεια προτού δώσει τις απαντήσεις του. Η δε τυχόν παράλειψή του να επιδείξει τη δέουσα επιμέλεια στοιχειοθετεί το αδίκημα της αμέλειας αν, λόγω των απαντήσεων που έδωσε, το άλλο άτομο ενήργησε με αποτέλεσμα να υποστεί οικονομική απώλεια.»

Οι αρχές που διέπουν ειδικά την ευθύνη των ελεγκτών έναντι τρίτων εξελίχθηκε μέσω των αποφάσεων των δικαστηρίων και το θέμα αυτό αναλύεται παρακάτω στο κεφάλαιο Νομολογία.

(11) Το απαιτούμενο επίπεδο επιμέλειας και δεξιοτήτας

Ο βαθμός επιμέλειας και δεξιοτήτας που αναμένεται από ένα επαγγελματία είναι εκείνος που λογικά αναμένεται από ένα συνηθισμένο ικανό πρόσωπο που ασκεί το συγκεκριμένο επάγγελμα (*Bolam v. Friern Hospital Management Committee (1957)*) και όχι από ένα επαγγελματία που κατέχει υπερβολικά προσόντα.

Στην υπόθεση *Re London and General Bank (1895)* ο δικαστής Λόρδος Lindley καθόρισε το καθήκον επιμέλειας του ελεγκτή ως ακολούθως:

«Είναι καθήκον το ελεγκτή να επιδεικνύει σε σχέση με το έργο που έχει να εκτελέσει εκείνη τη δεξιοότητα, επιμέλεια και προσοχή που θα επιδείκνυε ένας λογικά ικανός και προσεκτικός ελεγκτής.... Ένας ελεγκτής ... δεν είναι υποχρεωμένος να κάνει κάτι περισσότερο από το να επιδείξει δεξιοότητα όταν κάνει έρευνες και διερευνήσεις. Δεν είναι ασφαλιστής, δεν εγγυάται ότι τα βιβλία ορθά δείχνουν την αληθινή κατάσταση των υποθέσεων της εταιρείας, δεν εγγυάται ότι ο ισολογισμός του είναι ακριβής ...»

Στην υπόθεση *Re Kingston Cotton Mill Company (No. 2) (1896)* ο δικαστής Λόρδος Lopes επιβεβαίωσε το καθήκον επιμέλειας του ελεγκτή στο εξής απόσπασμα:

«Είναι καθήκον του ελεγκτή να επιδεικνύει σε σχέση με το έργο που έχει να εκτελέσει εκείνη τη δεξιοότητα, επιμέλεια και προσοχή που θα επιδείκνυε ένας λογικά ικανός και προσεκτικός ελεγκτής. Ένας ελεγκτής δεν είναι υποχρεωμένος να είναι ντετέκτιβ, ή όπως λέχθηκε να προσεγγίζει το έργο του με καχυποψία, ή με γνωστό εκ των προτέρων συμπέρασμα ότι υπάρχει κάποιο λάθος. Είναι κέρβερος (*watchdog*), όχι λαγωνικό (*bloodhound*). Είναι δικαιολογημένος να πιστεύει δοκιμασμένους υπαλλήλους της εταιρείας τους οποίους εμπιστεύεται η εταιρεία. Δικαιούται να υποθέτει ότι είναι έντιμοι και να στηρίζεται στις παραστάσεις τους, νοουμένου ότι επιδεικνύει λογική επιμέλεια.»

Από τότε παρατηρήθηκε μια σταδιακή μεταμόρφωση στο καθήκον επιμέλειας του ελεγκτή. Δεν είναι πλέον αρκετό για ένα ελεγκτή να βασιστεί στην εντιμότητα και ακρίβεια άλλων. Πρέπει να προχωρήσει περαιτέρω και να ικανοποιηθεί ότι οι λογαριασμοί πάνω στους οποίους στηρίζεται έχουν καταρτιστεί με βάση γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές. Στην υπόθεση *Formento (Sterling Area) Ltd v. Selsdom Fountain Pen Co. Ltd (1958)* ο δικαστής Λόρδος Denning το έθεσε ως εξής:

«Ποιο είναι το πρόβλημα λειτουργίας ενός ελεγκτή; Λέγεται ότι είναι υποχρεωμένος μόνο να επιβεβαιώσει το ποσό, το αριθμητικό αποτέλεσμα, με αναφορά στα βιβλία και όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά και προφορικές εξηγήσεις, και ότι δεν αποτελεί μέρος του λειτουργήματος να ερευνησει κατά πόσο ένα αντικείμενο καλύπτεται από πνευματικά δικαιώματα ή όχι. Νομίζω ότι αυτή είναι μια πολύ περιοριστική άποψη. Ένας ελεγκτής δεν πρέπει να περιορίζεται στους μηχανισμούς ελέγχου δικαιολογητικών και να κάνει αριθμητικούς υπολογισμούς. Δεν πρέπει να θεωρείται ως επαγγελματίας προσθέσεων και αφαιρέσεων (adder-upper and subtractor). Το ζωτικό έργο του είναι να φροντίσει να βεβαιωθεί ότι δεν γίνονται σφάλματα, είτε είναι σφάλματα υπολογισμού, ή σφάλματα παράλειψης ή διάπραξης, είτε πραγματικά αναλήθειες. Για να εκτελέσει ορθά το έργο του, πρέπει να το αναλάβει με ερευνητικά μυαλά – όχι υποπευδόμενος ανεντιμότητα, συμφωνώ – αλλά υποψιαζόμενος ότι κάποιος μπορεί να έχει διαπράξει κάποιο λάθος κάπου και ότι πρέπει να γίνει έλεγχος για να βεβαιωθεί ότι δεν έχει διαπραχθεί κανένα λάθος.»

Στην υπόθεση *Re Thomas Gerrard & Son Ltd (1967)* το Εφετείο εξέτασε το ρόλο του ελεγκτή στον εντοπισμό απάτης και ο δικαστής σχολίασε:

*«... δεν είμαι σίγουρος ότι η ποιότητα του καθήκοντος του ελεγκτή έχει αλλάξει υπό οποιαδήποτε σχετική άποψη από το 1896. Βασικά αυτό το καθήκον ήταν πάντοτε να ελέγχει τους λογαριασμούς της εταιρείας με λογική επιμέλεια και δεξιότητα. Ο πραγματικός λόγος επί του οποίου μπορεί να γίνει διάκριση από την *Kingston Cotton Mill* είναι, νομίζω, ότι τα επίπεδα λογικής επιμέλειας και δεξιότητας είναι, με βάση εξειδικευμένη μαρτυρία, πιο απαιτητικά από εκείνα που ίσχυαν το 1896.»*

Ειδικά όσον αφορά ελεγκτές τραπεζών επικρατεί ή άποψη ότι το απαιτούμενο επίπεδο επιμέλειας και δεξιότητας ψηλώνει από καθήκον να έχει ερευνητικά μυαλά σε καθήκον να έχει ύποπτα μυαλά. Η άποψη αυτή ενισχύεται από την υποχρέωση των ελεγκτών των τραπεζών να αναφέρουν στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, μεταξύ άλλων, περιπτώσεις για τις οποίες έχουν εύλογους λόγους να πιστεύουν ότι:

- η τράπεζα πιθανόν να μη είναι σε θέση να τηρεί τον απαιτούμενο δείκτη κεφαλαιουχικής επάρκειας,
- η τράπεζα δεν τηρεί τους απαιτούμενους δείκτες ρευστότητας,
- η τράπεζα δεν έχει προβεί σε επαρκή εκτίμηση αποτίμησης και προβλέψεων για την απομείωση του δανειακού χαρτοφυλακίου της και των άλλων στοιχείων του ενεργητικού της, ζημιών από ενδεχόμενες υποχρεώσεις και των φορολογικών υποχρεώσεων της,
- το λογιστικό σύστημα και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας είναι ανεπαρκή για το μέγεθος, τη φύση και την πολυπλοκότητα των εργασιών της, ή/και ο τρόπος οργάνωσης και διοίκησης της τράπεζας δεν είναι σύμφωνος με τις οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας,
- υπάρχουν στοιχεία που θέτουν σε αμφισβήτηση την ορθότητα ενεργειών ή αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου ή/και της ανώτατης διεύθυνσης της τράπεζας που μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομική κατάσταση της τράπεζας ή/και να εγείρουν εποπτικές ανησυχίες,

- η λειτουργία της τράπεζας ως δρώσα οικονομική μονάδα τίθεται υπό αμφισβήτηση,
- γεγονότα που μπορεί να οδηγήσουν σε άρνηση έκφρασης γνώμης ή στη διατύπωση επιφυλάξεων στην έκθεση επί των οικονομικών καταστάσεων της τράπεζας.

Συνεπώς ο ρόλος των σύγχρονων ελεγκτών τραπεζών μετατρέπεται από εκείνο του κέρβερου σε εκείνο του λαγωνικού.

(12) Αποζημιώσεις

Όταν διαπράττεται ένα αστικό αδίκημα, το πρόσωπο που υφίσταται βλάβη ή ζημιά δικαιούται να αναζητήσει αποζημιώσεις από τον αδικοπραγούντα (άρθρο 3 του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου). Το δικαστήριο επιδικάζει αποζημιώσεις που αποσκοπούν στο να θέσουν το ζημιωθέν μέρος πίσω στη θέση που ήταν πριν να διαπραχθεί το αστικό αδίκημα.

Σε περίπτωση παράβασης της σύμβασης, ο ζημιωθείς συμβαλλόμενος έχει δικαίωμα αποζημίωσης από τον υπαίτιο αντισυμβαλλόμενο (άρθρο 73 του περί Συμβάσεων Νόμου). Το δικαστήριο επιδικάζει αποζημιώσεις που αποσκοπούν στο να θέσουν το ζημιωθέν μέρος στην ίδια θέση που θα ήταν αν το υπαίτιο μέρος είχε εκτελέσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις, κατά την έκταση που αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την πληρωμή χρημάτων.

Κατά την επιμέτρηση των αποζημιώσεων υπερισχύει η αρχή ότι οι αποζημιώσεις πρέπει να είναι λογικές.

(11) Περιορισμός της επαγγελματικής ευθύνης

Καταρχήν η επαγγελματική ευθύνη του κάθε επαγγελματία, συμπεριλαμβανομένων των λογιστών, είναι απεριόριστη. Ο επαγγελματίας που προκαλεί ζημιά σε κάποιο πελάτη του ή τρίτο υπέχει ευθύνη από κοινού και κεχωρισμένως, δηλαδή μπορεί να υποχρεωθεί να καταβάλει ολόκληρη την αποζημίωση που επιδικάζει το δικαστήριο για αποκατάσταση της ζημιάς ανεξάρτητα από την ευθύνη και άλλων προσώπων για τέτοια ζημιά.

Σύμφωνα με τον περί Καταχρηστικών Ρητρών σε Καταναλωτικές Συμβάσεις Νόμο του 1996 ρήτρα που αποκλείει ή περιορίζει κατά τρόπο ανάρμοστο τα δικαιώματα του πελάτη σε περίπτωση μη πλήρους ή μερικής ή πλημμελούς εκτέλεσης οποιασδήποτε από τις συμβατικές υποχρεώσεις εκ μέρους του προμηθευτή, θεωρείται καταχρηστική.

Όσον αφορά τους ελεγκτές, το άρθρο 197 του περί Εταιρειών Νόμου (Κεφ. 113) προβλέπει ότι οποιαδήποτε διάταξη σε καταστατικό εταιρείας ή σε οποιαδήποτε σύμβαση με εταιρεία ή διαφορετικά για την απαλλαγή του ελεγκτή ή για την κάλυψή του έναντι ευθύνης για αμέλεια, παράλειψη, παράβαση καθήκοντος ή παραβίαση εμπιστευματος είναι άκυρη. Κατ' εξαίρεση, η εταιρεία δύναται να αποζημιώσει τον ελεγκτή στην περίπτωση που η απόφαση σε πολιτική αγωγή εκδίδεται υπέρ του ή αναφορικά με απαλλαγή που του δίνει το δικαστήριο με βάση το άρθρο 383 του Νόμου.

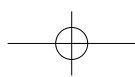
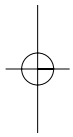
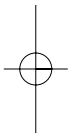
Όμως, η αρχή της απεριόριστης ευθύνης των ελεγκτών διαβρώνεται από το Μέρος XIII Περιορισμός Ευθύνης του περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων των Ετήσιων και των Ενοποιημένων Λογαριασμών Νόμου του 2009. Το άρθρο 55 του Νόμου προβλέπει ότι το ποσό της ευθύνης του ελεγκτή αναφορικά με αμέλεια, παραβίαση καθήκοντος ή εμπιστοσύνης κατά τη διεξαγωγή του υποχρεωτικού ελέγχου των λογαριασμών της ελεγχόμενης οντότητας, για τα οποία ο ελεγκτής δυνατό να είναι ένοχος έναντι της εταιρείας, δεν δύναται να υπερβαίνει το συμφωνηθέν ποσό για την αμοιβή του ελεγκτή πολλαπλασιαζόμενο επί 7 για οντότητες δημοσίου συμφέροντος ή επί 3 για άλλες ελεγχόμενες οντότητες.

Ο όρος οντότητες δημοσίου συμφέροντος περιλαμβάνει δημόσιες εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο, τράπεζες, συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα, ασφαλιστικές εταιρείες, ημικρατικούς οργανισμούς και αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμους κα κοινότητες).

Ο περιορισμός της ευθύνης του ελεγκτή δεν ισχύει στις περιπτώσεις εσκεμμένης παραβίασης των επαγγελματικών καθηκόντων του. Οποιαδήποτε δικαίωμα προς έγερση αγωγής παραγράφεται σε τέσσερα χρόνια από την ημέρα έκδοσης της έκθεσης του ελεγκτή. Ο νόμος δεν έχει αναδρομική ισχύ και έτσι ο περιορισμός της ευθύνης του ελεγκτή δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις συμβάσεων για διορισμό ελεγκτή που συνομολογήθηκαν πριν από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του Νόμου ούτε στις περιπτώσεις αγωγών που ηγέρθησαν πριν την έναρξη της ισχύος του Νόμου.

Το νομικό καθεστώς που διέπει τον περιορισμό της επαγγελματικής ευθύνης των εγκεκριμένων λογιστών θα μπορούσε να συνοψιστεί ως εξής:

- η ευθύνη τους έναντι της ελεγχόμενης οντότητας σε σχέση με υποχρεωτικούς ελέγχους για τους οποίους διορίζονται ως ελεγκτές ύστερα από την έναρξη της ισχύος του Νόμου περιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου,
- η ευθύνη τους έναντι της ελεγχόμενης οντότητας σε σχέση με υποχρεωτικούς ελέγχους για τους οποίους διορίστηκαν ως ελεγκτές πριν την έναρξη ισχύος του Νόμου παραμένει απεριόριστη,
- η ευθύνη τους έναντι της ελεγχόμενης οντότητας σε σχέση με μη ελεγκτικές υπηρεσίες παραμένει απεριόριστη,
- η ευθύνη τους έναντι τρίτων (όχι της ελεγχόμενης οντότητας) είτε σε σχέση με υποχρεωτικούς ελέγχους είτε σε σχέση με μη ελεγκτικές υπηρεσίες παραμένει απεριόριστη.

NΟΜΟΛΟΓΙΑ

(1) Καθήκον επιμέλειας ελεγκτή προς ελεγχόμενη οντότητα σε σχέση με υποχρεωτικό έλεγχο

Sasea Finance Ltd (in liquidation) v KPMG (2000)

Οι KPMG ήταν οι ελεγκτές της Sasea, μέλους ενός ομίλου εταιρειών που κατέρρευσε το 1992. Από ποινική διερεύνηση είχε διαπιστωθεί ότι οι εταιρείες του ομίλου ήταν οχήματα μαζικής απάτης, διαπραχθείσας από κάποιο Fiorini, ηγετική φυσιογνωμία του ομίλου. Μεταγενέστερα η Sasea καταχώρησε αγωγή για αμέλεια εναντίον των KPMG σε σχέση με τον έλεγχο του 1989 που είχε υπογραφεί στις 19 Νοεμβρίου 1990. Στην έκθεση απαιτήσεών της η Sasea ισχυρίστηκε ότι οι KPMG έπρεπε να είχαν το νου τους στην πιθανότητα ανακάλυψης μαρτυρίας ατασθαλιών, ότι έπρεπε να είχε ανακαλύψει οτιδήποτε γνώριζε πολύ πριν το Σεπτέμβρη του 1990, ότι τέσσερις δόλιες συναλλαγές θα αποφεύγονταν αν το είχε κάνει και ότι συνεπακόλουθα η Sasea δεν θα πάθαινε τις ζημιές που υπέστη λόγω αυτών των συναλλαγών. Στις δύο από αυτές τις συναλλαγές, προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι ο Fiorini στην πραγματικότητα υπεξείρασε χρήματα από τη Sasea. Και οι δύο κλοπές κατ' ισχυρισμό έλαβαν χώρα μεταξύ του τέλους του Οκτωβρίου και της 13ης Νοεμβρίου 1990. Στις εναπομένουσες συναλλαγές, προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι ο Fiorini είχε διοχετεύσει σε άλλες εταιρείες του ομίλου το προϊόν πωλήσεων μετοχών που ανήκαν στη Sasea. Από αυτές τις συναλλαγές, η πρώτη έλαβε χώρα στις 28 Σεπτεμβρίου 1990 και η δεύτερη κατά το τέλος του Ιανουαρίου του 1991.

Οι KPMG υπέβαλαν αίτηση να απορριφθούν αυτές οι τέσσερις απαιτήσεις, ισχυριζόμενοι ότι δεν είχαν καθήκον να «σφυρίζουν» (να καταγγείλουν την υπόθεση) πριν το μέσο του Νοεμβρίου του 1990, και ότι, εν πάση περιπτώσει, μια προειδοποίηση προς τη Sasea πριν από αυτό το χρονικό σημείο δεν θα είχε οποιοδήποτε αποτέλεσμα ενόψει της ηγετικής θέσης του Fiorini. Ο δικαστής αρνήθηκε να απορρίψει τις απαιτήσεις για απώλεια που αφορούσαν τις ισχυριζόμενες κλοπές, αλλά επέτρεψε την αίτηση σε σχέση με τις άλλες συναλλαγές, κρίνοντας ότι ήταν κανονικές συναλλαγές και ότι συνεπακόλουθα οι απώλειες προέκυψαν στην συνήθη πορεία της επιχείρησης. Η Sasea εφεσίβαλε την πρωτόδικη απόφαση και οι KPMG καταχώρησαν αντέφεση.

Το Εφετείο αποφάσισε ότι όπου οι ελεγκτές της εταιρείας ανακαλύπτουν πως ένας ανώτερος υπάλληλος εξαπατούσε την εταιρεία σε μαζική κλίμακα, και πως ο υπάλληλος είναι σε θέση να συνεχίσει να το κάνει, οι ελεγκτές κανονικά έχουν καθήκον να αναφέρουν την πληροφορία αμέσως στη διεύθυνση, όχι απλώς όταν υποβάλλουν την έκθεσή τους. Επιπλέον, αν οι ελεγκτές υποψιάζονται ότι η διεύθυνση μπορεί να εμπλέκεται, ή να ανέχεται απάτη ή άλλες ατασθαλίες, το καθήκον αναφοράς υπερσχίζει του καθήκοντος εμπιστευτικότητας, και οι ελεγκτές θα πρέπει να το αναφέρουν κατευθείαν σε τρίτο μέρος χωρίς την γνώση ή συγκατάθεση της διεύθυνσης. Τα θέματα που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη περιλαμβάνουν την έκταση κατά την οποία η απάτη ή άλλη ατασθαλία είναι πιθανόν να έχει ως αποτέλεσμα σε ουσιαστικό κέρδος ή απώλεια σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή είναι πιθανόν να επηρεάσει μεγάλο αριθμό προσώπων, και την έκταση κατά την οποία η μη αποκάλυψη θα επιτρέψει να επαναληφθεί στο μέλλον η απάτη ή άλλη ατασθαλία. Στην παρούσα περίπτωση υπήρχε επαρκώς υποστηρικθείσα υπόθεση ότι οι απώλειες που δημιουργήθηκαν ύστερα από την 28η Σεπτεμβρίου 1990 θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί αν οι KPMG έπαιρναν κάποιου είδους μέτρα να «σφουρίξουν». Επιπλέον, ήταν αδύνατον να λεχθεί ότι η Sasea δεν είχε υποστηρίξιμη υπόθεση σε σχέση με την αποτελεσματικότητα τέτοιου σφουρίγματος. Επιπλέον, δεν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των τεσσάρων συναλλαγών όπως παρουσιάστηκαν. Κάθε μια ήταν το είδος συναλλαγής για τον κίνδυνο της οποίας οι KPMG είχαν καθήκον να προειδοποιήσουν. Η έφεση της Sasea έγινε αποδεκτή και η αντέφεση των KPMG απορρίφθηκε.

Equitable Life Assurance Society v Ernst & Young (2003)

Πριν το 1998 η ασφαλιστική επιχείρηση Equitable Life Assurance Society εξέδωσε μεγάλο αριθμό συνταξιοδοτικών ασφαλιστηρίων με κέρδη, που παρείχαν κατά τη λήξη τους ετήσια πρόσοδο. Τα ασφαλιστήρια περιείχαν επιλογή εγγυημένης ετήσιας προσόδου η οποία επέτρεπε στον κάτοχο του ασφαλιστηρίου κατά την αφυπηρέτησή του, αν το επιθυμούσε, να επιλέξει να λάβει ετήσια πρόσοδο με εγγυημένο ετήσιο συντελεστή (ΕΕΣ) παρά με τον τρέχοντα συντελεστή προσόδων που επικρατούσε κατά το χρόνο της αφυπηρέτησης. Οι διοικητικοί σύμβουλοι της Equitable Life είχαν τη διακριτική ευχέρεια να διανείμουν τα πλεονάσματα υπό μορφή έκτακτου μερίσματος μεταξύ των κατόχων των ασφαλιστηρίων.

Αρχικά, η Equitable Life κατέβαλλε το ίδιο τελικό έκτακτο μέρισμα κατά τη λήξη σε όλους τους κατόχους ασφαλιστηρίων, ανεξάρτητα από την επιλογή που είχαν κάνει. Όμως, ύστερα από την πτώση του τρέχοντος συντελεστή προσόδων κάτω από τον ΕΕΣ, η Equitable Life αποφάσισε να καταβάλει σ' εκείνους τους κατόχους ασφαλιστηρίων που είχαν επιλέξει τον ΕΕΣ λιγότερο τελικό έκτακτο μέρισμα από εκείνο που καταβλήθηκε σε όσους είχαν επιλέξει τις άλλες επιλογές, εφάρμοσε δηλαδή διαφοροποιημένη πολιτική έκτακτων μερισμάτων. Ύστερα από παράπονα από αριθμό κατόχων ασφαλιστηρίων με ΕΕΣ, το θέμα της εγκυρότητας της διαφοροποιημένης πολιτικής έκτακτων μερισμάτων έφθασε μέχρι το House of Lords που αποφάσισε ότι τα ασφαλιστήρια δεν ήταν έγκυρα. Το κόστος αυτής της απόφασης για την Equitable Life υπολογίστηκε σε:

- £200 εκ. για να αποζημιωθούν οι κάτοχοι ασφαλιστηρίων που θα είχαν ασκήσει το δικαίωμα επιλογής αν δεν εφαρμόζοταν η διαφοροποιημένη πολιτική έκτακτων μερισμάτων,
- £200 εκ. για να αποζημιωθούν οι κάτοχοι ασφαλιστηρίων με ΕΕΣ για παραπλανητική πώληση (mis-selling), και
- £1.3 δισεκατομμύρια για να τιμήσουν το αποτέλεσμα των επιλογών στο μέλλον.

Η Equitable Life καταχώρησε αγωγή εναντίον του λογιστικού οίκου Ernst & Young, των πρώην ελεγκτών της. Ισχυρίστηκε ότι οι εναγόμενοι είχαν παραβιάσει το καθήκον επιμέλειας, περιλαμβανομένου του καθήκοντος να αναφέρουν οποιαδήποτε ζητήματα προκύπτουν στην πορεία ενός ελέγχου και του καθήκοντος να δώσουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της κατάστασης των πελατών κατά το χρόνο του ισολογισμού και του λογαριασμού αποτελεσμάτων για την περίοδο που τελείωνε εκείνη την ημερομηνία. Ο ισχυρισμός αφορούσε δύο είδη παραβιάσεων. Η πρώτη ήταν ότι, σε κάθε ένα από τα έτη 1977 – 1999, οι λογαριασμοί που προβλέπονται από το νόμο έπρεπε να συμπεριλαμβάνουν πολύ ουσιαστικά τεχνικά αποθέματα σε σχέση με τις επιλογές, πράγμα που δεν έγινε. Η δεύτερη ισχυριζόμενη παράβαση ήταν ότι για κάθε ένα από τα έτη 1998 και 1999 οι λογαριασμοί έπρεπε να αποκαλύψουν ενδεχόμενες υποχρεώσεις και αβεβαιότητες σε σχέση με τη δικαστική διαμάχη για τη διαφοροποιημένη πολιτική έκτακτων μερισμάτων. Η ισχυριζόμενη ζημιά ήταν τριπλή: (i) ζημιά από την μη πώληση της επιχείρησης και του ενεργητικού, (ii) ζημιά από την απώλεια ευκαιρίας τέτοιων πωλήσεων, και (iii) ζημιά από τη διανομή έκτακτων μερισμάτων που δεν έπρεπε να διανεμηθούν.

Οι εναγόμενοι Ernst & Young υπέβαλαν αίτηση απόρριψης της αγωγής ή εναλλακτικά συνοπτικής απόφασης. Ο δικαστής διέγραψε εξ ολοκλήρου τις απαιτήσεις για απολεσθείσες πωλήσεις και τις απαιτήσεις για απώλεια ευκαιρίας. Έδωσε στην Equitable Life την ευκαιρία να αναδιατυπώσει τις απαιτήσεις για διανομή έκτακτων μερισμάτων και να τις προωθήσει σε περισσότερο περιοριστική βάση, μειώνοντας τη μέγιστη απαίτηση από £1.6 δισεκατομμύρια σε £500 εκ. Η Equitable Life καταχώρησε έφεση. Τα επίδικα θέματα περιλάμβαναν το κατά πόσο προέκυπτε από την έκταση του καθήκοντος επιμέλειας των εναγομένων Ernst & Young όπως καθοριζόταν από τους όρους της σύμβασης ανάθεσης ότι η Equitable Life δικαιούταν να προστατευτεί από τη λήψη ακατάλληλων αποφάσεων σε σχέση με την εταιρική της διεύθυνση επειδή είχε στηριχθεί σε λογαριασμούς που προβλέπονται από το νόμο οι οποίοι περιείχαν ουσιαστικά λάθη.

Το Εφετείο ανατρέποντας την πρωτόδικη απόφαση εξήγησε ότι σε μια υπόθεση σαν κι' αυτή το δικαστήριο πρέπει να απαντήσει πέντε ερωτήσεις:

- (i) Υπάρχει καθήκον επιμέλειας που μπορεί να επιβληθεί διά νόμου;
- (ii) Αν υπάρχει τέτοιο καθήκον, ποια είναι η έκταση του καθήκοντος αυτού;
- (iii) Ποια είναι η πιθανή βλάβη, ή το είδος της βλάβης, από την οποία το πρόσωπο προς το οποίο οφείλεται το καθήκον δικαιούται προστασία;
- (iv) Υπήρξε παράβαση του καθήκοντος αυτού;
- (v) Αν υπήρξε τέτοια παράβαση, η απώλεια για την οποία υποβάλλεται παράπονο είχε προκληθεί από αυτή την παράβαση, ή προκλήθηκε από άλλο συμβάν ή συμβάντα άσχετα με την παράβαση;

Το Εφετείο απάντησε τις πέντε ερωτήσεις ως εξής:

- (i) Αυτή είναι μια απαίτηση που προκύπτει από σύμβαση, και όπως όλους όσοι παρέχουν επαγγελματικές υπηρεσίες έναντι αμοιβής, έτσι και οι Ernst & Young υπείχαν εξυπακουόμενο καθήκον επιμέλειας προς την Equitable Life αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο εκτελούσαν εκείνες τις υπηρεσίες.
- (ii) Από τις επιστολές ανάληψης έργου βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα ότι η έκταση των καθηκόντων επιμέλειας των Ernst & Young περιελάμβανε τα ακόλουθα:

- να ετοιμάσουν έκθεση για τους λογαριασμούς που να ήταν χωρίς ουσιαστικά σφάλματα,
  - να υποβάλουν αναφορά στην Equitable Life μόλις εύρισκαν ένα πραγματικό ουσιαστικό σφάλμα,
  - να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στο ισχύον περιθώριο φερεγγυότητας, την ένταση που προκαλείτο από μεγάλους όγκους εργασίας, και τον κίνδυνο κατάρρευσης της χρηματιστηριακής αγοράς,
  - κατά την εκτίμηση του κινδύνου, να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στο επίπεδο των τεχνικών αποθεμάτων,
  - να δώσουν διαβεβαίωση στην Equitable Life για τους σημαντικούς τομείς κινδύνου.
- (iii) Όταν οι ελεγκτές αναλαμβάνουν επ' αμοιβή να εκτελέσουν υπηρεσίες όπως αυτές και διαπιστώνεται ότι εκτελούν με αμελή τρόπο αυτές τις υπηρεσίες, ο νόμος δεν απαιτεί από τον πελάτη να ζητήσει ειδική συμβουλή πριν να ανακτήσει αποζημιώσεις για τις προβλεπτές απώλειες που υφίσταται μεταγενέστερα. Οι Ernst & Young απέτυχαν να εκτελέσουν το καθήκον επιμέλειας να αναφέρουν στην Equitable Life τα ουσιαστικά σφάλματα στους λογαριασμούς της και οι διοικητικοί σύμβουλοι της Equitable Life δεν σκέφτηκαν ότι η Equitable Life χρειαζόταν να ζητήσει συμβουλή από τους Ernst & Young για το κατά πόσο θα συμβούλευαν πώληση. Όμως, αν γνώριζαν, θα μπορούσε να προβληθεί το επιχείρημα ότι οι συνέπειες, όχι μόνο για τη διανομή έκτακτου μερίσματος, αλλά επίσης και για τους παράγοντες που επηρέαζαν γενικά την κεφαλαιουχική βάση της Equitable Life, θα έπρεπε να είχαν συζητηθεί με τους ελεγκτές και να ληφθούν υπόψη σε έκταση και ως σύνολο.
- (iv) Θα πρέπει να υποθεθεί, παρόλον που αναμενόταν ότι θα αμφισβητηθεί σθεναρά στη δίκη, ότι οι Ernst & Young ενήργησαν κατά παράβαση των καθηκόντων τους.
- (v) Η πρώτη απαίτηση της Equitable Life, όπως έπρεπε να αναδιατυπωθεί, ήταν για την απώλεια της ευκαιρίας να επιτύχει κανονική πώληση. Το Εφετείο επέτρεψε την έφεση της Equitable Life σε σχέση με τις απαιτήσεις για απολεσθείσα πώληση, νοουμένου ότι περιορίζονταν σε απαίτηση για αποζημιώσεις για την απώλεια ευκαιρίας να επιτύχουν τέτοιες πωλήσεις. Τέλος, θεώρησε ότι ο πρωτόδικος δικαστής είχε δίκαιο να επιτρέψει να προχωρήσουν οι απαιτήσεις για διανομή μερίσματος.

Barings plc v Coopers & Lybrand (2003)

Οι Deloitte & Touche (Singapore) ήταν οι ελεγκτές της Barings Futures (Singapore) Ltd (BFS) θυγατρικής της τράπεζας Barings. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ο Nick Leeson εμπορευόταν μη εξουσιοδοτημένα παράγωγα στο Χρηματιστήριο της Σιγκαπούρης και συσσώρευσε τεράστιες ζημιές. Σε μια προσπάθεια να διορθώσει την κατάσταση προέβηκε σε μη εξουσιοδοτημένα στοιχήματα για την άνοδο της Ιαπωνικής χρηματιστηριακής αγοράς. Ο σεισμός στο Kobe προκάλεσε απότομη πτώση της Ιαπωνικής χρηματιστηριακής αγοράς και τελικά ο Leeson ανέβασε τις ζημιές σε £791 εκ. και προκάλεσε την κατάρρευση ολόκληρης της τράπεζας. Η υπόθεση αυτή απαθανάτιστηκε και στην κινηματογραφική ταινία Rogue Trader με τον Ewan McGregor στον πρωταγωνιστικό ρόλο.

Στη δίκη για αμέλεια των ελεγκτών αποφασίστηκε ότι οι έλεγχοι των Deloitte & Touche (που συγχωνεύτηκαν εν τω μεταξύ με τους Coopers & Lybrand) οι οποίοι διεξήχθησαν το 1992 και 1993 ήταν αμελείς όσον αφορά δύο θέματα.

Ο Leeson απέκρυψε τη ζημιά στους λογαριασμούς της BFS το Σεπτέμβριο του 1992 με παραποίηση λογαριασμών (window dressing). Πίστωσε μια πληρωμή από θυγατρική της τράπεζας στο Λονδίνο ως παραληφθείσα στις 30 Σεπτεμβρίου του 1992, την τελευταία ημέρα του προηγούμενου οικονομικού έτους, ενώ στην πραγματικότητα παραλήφθηκε την 1η Οκτωβρίου 1992, την πρώτη ημέρα του επόμενου οικονομικού έτους. Ο δικαστής αποφάσισε ότι οι Deloitte & Touche θα έπρεπε να ανιχνεύσουν ότι η πληρωμή είχε γίνει σε λανθασμένη ημέρα και ότι η πίστωση απέκρυβε σημαντική ζημιά στους λογαριασμούς της BFS.

Δεύτερον, το 1993 ο ισολογισμός έδειχνε ότι η BFS κατέθεσε περισσότερο όριο στο χρηματιστήριο από εκείνο που είχε λάβει από πελάτες, ενώ το υπόλοιπο έπρεπε να ήταν αντίστροφα. Αυτό ήταν ένδειξη μη εξουσιοδοτημένης εμπορίας την οποία οι Deloitte & Touche έπρεπε να είχαν διερευνήσει.

Όμως, ο δικαστής διαπίστωσε και συντρέχουσα αμέλεια της τράπεζας λόγω ελλιπούς εποπτείας επί του Leeson, της αδυναμίας των διευθυνόντων να αντιληφθούν τον τρόπο εμπορίας του και της παράλειψής τους να διερωτηθούν για τα υπερβολικά κέρδη που ανέφερε. Η πιο σημαντική τους αμέλεια ήταν η από το 1994 χρηματοδότηση του Leeson η οποία δεν συμφιλιωνόταν με τους λογαριασμούς των πελατών και δεν υποστηριζόταν από πειστικές δικαιολογίες, και η παράλειψη να προσπαθήσουν σοβαρά να αντιληφθούν γιατί ήταν αναγκαία τόσο μεγάλη χρηματοδότηση.

Λόγω της συντρέχουσας αμέλειας ο δικαστής μείωσε τις αποζημιώσεις που δικαιούταν η BFS από το Νοέμβριο του 1992 μέχρι τον Απρίλιο του 1994 κατά μία αναλογία που άρχιζε από 50% και χρονικά αυξανόταν σε 80%. Από το τέλος του 1994 η ευθύνη της BFS ήταν τόσο μεγάλη που θεωρήθηκε ότι ήταν η μοναδική αιτία της ζημιάς που υπέστη. Οι Deloitte & Touche δεν είχαν οποιαδήποτε ευθύνη από το τέλος του 1994.

(2) Καθήκον επιμέλειας ελεγκτή προς τρίτα μέρη σε σχέση με υποχρεωτικό έλεγχο

Caparo Industries plc v Dickman & Others (1990)

Η απόφαση αυτή είναι από τις πιο σημαντικές αναφορικά με το καθήκον επιμέλειας που προβλέπει το δίκαιο των αστικών αδικημάτων. Το House of Lords στην απόφαση αυτή καθιέρωσε το λεγόμενο τριπλό τεστ που εφαρμόζεται για να εξακριβωθεί αν κάποιος οφείλει καθήκον επιμέλειας προς άλλο πρόσωπο, δηλαδή πρέπει να εξεταστεί αν:

- (α) η βλάβη ήταν «λογικά προβλέψιμο» αποτέλεσμα της συμπεριφοράς του εναγόμενου,
- (β) υπάρχει σχέση «εγγύτητας» μεταξύ ενάγοντος και εναγομένου, και
- (γ) είναι «δίκαιο, ορθό και λογικό» να επιβληθεί ευθύνη.

Τα γεγονότα αφορούσαν την εταιρεία Fidelity plc που ήταν στόχος εξαγοράς από την Caparo. Το Μάρτιο του 1984 η Fidelity εξέδωσε προειδοποίηση κέρδους η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της τιμής της μετοχής στο μισό. Το Μάιο του 1984 οι διοικητικοί σύμβουλοι της Fidelity προέβηκαν σε προκαταρκτική ανακοίνωση που επιβεβαίωνε την κακή της κατάσταση και η τιμή της μετοχής μειώθηκε ακόμη πιο πολύ. Σ' αυτό το σημείο η Caparo άρχισε να αγοράζει μεγάλο αριθμό μετοχών της Fidelity. Τον Ιούνιο του 1984 οι ετήσιοι λογαριασμοί της Fidelity που έγιναν

με την βοήθεια του λογιστή Dickman των Touche Ross παραδόθηκαν στους μετόχους, συμπεριλαμβανομένης και της Carago που κατείχε 29.9% του μετοχικού κεφαλαίου. Σ' αυτό το σημείο η Carago σύμφωνα με τους κανονισμούς υπέβαλε γενική προσφορά και για τις υπόλοιπες μετοχές. Αλλά, όταν απέκτησε τον έλεγχο της Fidelity, ανακάλυψε ότι η οικονομική της κατάσταση ήταν πολύ χειρότερη από εκείνη που είχαν αποκαλύψει οι διοικητικοί σύμβουλοι ή οι ελεγκτές. Οι λογαριασμοί έδειχναν κέρδος πριν τη φορολογία £1.2 εκ. ενώ στην πραγματικότητα υπήρχε ζημία £400,000. Η Carago καταχώρησε αγωγή εναντίον του Dickman για αμέλεια κατά την ετοιμασία των λογαριασμών και επιδίωξε να ανακτήσει τις ζημιές της που ήταν η διαφορά μεταξύ της αξίας που πραγματικά είχε η εταιρεία και της αξίας που θα είχε αν ήταν ακριβείς οι λογαριασμοί.

Η απόφαση καθόρισε την ευθύνη των ελεγκτών σε τρεις τομείς:

1. Οι ελεγκτές οφείλουν να επιδεικνύουν δεξιοσύνη και επιμέλεια κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου και η παράλειψη να ενεργήσουν τοιουτοτρόπως μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ευθύνη τους για απώλειες που υφίσταται η ελεγχόμενη εταιρεία, τόσο για παράβαση σύμβασης όσο και για διάπραξη αστικού αδικήματος.
2. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι ελεγκτές έχουν καθήκον επιμέλειας προς τους υφιστάμενους μετόχους όταν ετοιμάζουν ελεγμένους λογαριασμούς. Το εταιρικό δίκαιο επιβάλλει τους υποχρεωτικούς ελέγχους δημόσιων εταιρειών και τη σύνταξη της έκθεσης των ελεγκτών για να δοθεί η δυνατότητα στους μετόχους να έχουν σωστή πληροφόρηση και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους κατά τη γενική συνέλευση. Υπό αυτή την έννοια το συμφέρον των μετόχων δεν διακρίνεται από εκείνο της εταιρείας. Όμως, οι λογαριασμοί δεν αποσκοπούν στο να παρέχουν πληροφορίες είτε σε υφιστάμενους μετόχους είτε σε δυνητικούς μετόχους για να παίρνουν επενδυτικές αποφάσεις. Στην παρούσα υπόθεση οι ελεγκτές δεν είχαν καθήκον προς την Carago ως υφιστάμενο ή δυνητικό μέτοχο λόγω των ανακριβών δηλώσεων στις οικονομικές καταστάσεις της Fidelity.
3. Οι ελεγκτές έχουν καθήκον επιμέλειας προς τρίτα μέρη, π.χ. προς τις τράπεζες που δανείζουν την ελεγχόμενη εταιρεία, τα οποία μπορεί να βασιστούν στους ελεγμένους λογαριασμούς, νοουμένου ότι:
  - υπάρχει η δυνατότητα εύλογης πρόβλεψης πως θα επέλθει η ζημία,
  - θεμελιώνεται εγγύτητα στις σχέσεις μεταξύ ελεγκτή και τρίτων μερών, και
  - είναι δίκαιο, ορθό και εύλογο να επιβληθεί το συγκεκριμένο καθήκον επιμέλειας στους ελεγκτές.

Αναφορά στην υπόθεση Carago έκανε το Ανώτατο Δικαστήριο στην πολιτική έφεση *Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας και PENTALIOTIS & PAPAPETROY ESTATES LTD 1998 1 AAD 1931*.

ADT Ltd v BDO Binder Hamlyn (1996)

Οι BDO ήταν οι ελεγκτές της Britannia Securities Group (BSG), που ήταν στόχος εξαγοράς της ADT. Κατά τις διαπραγματεύσεις η ADT επέμενε σε συνάντηση με την BSG και τους ελεγκτές της και ξεκαθάρισαν ότι πριν να υποβάλουν τελική προσφορά επιθυμούσαν να εξασφαλίσουν ορισμένες διαβεβαιώσεις από τους BDO. Ζητήθηκε από τον αρμόδιο συνάταιρο των BDO να παραστεί στη συνάντηση. Γνώριζε για τις διαπραγματεύσεις και του είχε λεχθεί ότι ήταν πιθανόν

να ερωτηθεί για τους τελευταίους ελεγμένους λογαριασμούς, αλλά δεν του δόθηκε οποιαδήποτε ατζέντα ή οδηγίες. Κατά τη συνάντηση, που διάρκεσε λιγότερο από μια ώρα, ο συνétairos των BDO απαντώντας σε ερώτηση του οικονομικού διευθυντή της ADT επιβεβαίωσε ότι οι ελεγμένοι λογαριασμοί του 1989 παρείχαν δίκαιη εικόνα της κατάστασης της BSG και ότι δεν γνώριζε οτιδήποτε άλλο που θα έπρεπε να ληφθεί στην ADT. Η ADT προχώρησε στην εξαγορά καταβάλλοντας £105 εκ. αλλά εκ των υστέρων αποδείχθηκε ότι ο έλεγχος είχε διεξαχθεί αμελώς και η BSG άξιζε πολύ λιγότερα απ' όσα αναμενόταν, άξιζε δηλαδή μόνο £40 εκ.

Η ADT υπέστη ζημιά και καταχώρησε αγωγή εναντίον των BDO προβάλλοντας το επιχείρημα ότι αν δεν δίνονταν αυτές οι ανακριβείς πληροφορίες δεν θα εξαγόραζε τη BSG ή, τουλάχιστον, θα προχωρούσε με διαφορετικούς όρους. Διεκδίκησε ως αποζημιώσεις τη διαφορά μεταξύ της τιμής που πλήρωσε και της τιμής που αντιπροσώπευε την αληθινή αξία της BSG. Οι εναγόμενοι ελεγκτές BDO παραδέχθηκαν ότι οι πληροφορίες δόθηκαν αμελώς, αλλά αρνήθηκαν ότι υπείχαν οποιοδήποτε καθήκον επιμέλειας προς την ADT. Το δικαστήριο αποφάσισε ότι οι BDO ανέλαβαν εθελοντικά ευθύνη έναντι της ADT για την ορθότητα των λογαριασμών κατά τη συνάντηση και, επομένως, όφειλαν καθήκον επιμέλειας προς την ADT. Ο δικαστής επισήμανε ότι αν ο συνétairos ελεγκτής επέμενε σε αποποίηση ευθύνης, αυτό θα θεωρείτο ως κόκκινη σημαία από την ADT, η οποία τότε θα προέβαινε σε περαιτέρω έρευνες.

Οι BDO διατάχθηκαν να καταβάλουν αποζημιώσεις ύψους £65 εκ. (που ήταν η διαφορά μεταξύ της τιμής που πληρώθηκε και της τιμής που θα πληρωνόταν αν οι λογαριασμοί έδειχναν την αληθινή κατάσταση) συν έξοδα και τόκους όλα συμποσούμενα σε £105 εκ. Σημειώνεται ότι το ποσό αυτό υπερέβαινε κατά £35 εκ. το όριο ευθύνης της ασφαλιστικής εταιρείας με βάση το ασφαλιστήριο επαγγελματικής ευθύνης που διέθεταν οι BDO. Παρόλον που οι BDO καταχώρησαν έφεση, τελικά συμβιβάστηκαν εξωδικαστικά με την ADT.

Η απόφαση αυτή υιοθέτησε την αρχή της εθελοντικής ανάληψης ευθύνης όπως είχε διατυπωθεί στην *Hedley Byrne v Heller (1964)*.

BCCI v Price Waterhouse (1998)

Μετά την κατάρρευση της τράπεζας BCCI στη δίκη των εκκαθαριστών εναντίον των ελεγκτών προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι οι υποθέσεις των BCCI Holdings και BCCI SA (ελεγκτές των οποίων ήταν οι Ernst & Whinney) και της BCCI Overseas (ελεγκτές της οποίας ήταν οι Price Waterhouse) ήταν τόσο στενά συνδεδεμένες ώστε οι Ernst & Whinney υπείχαν καθήκον επιμέλειας όχι μόνο προς την ιθύνουσα εταιρεία και τη θυγατρική που πράγματι έλεγχαν, αλλά επίσης και προς την BCCI Overseas της οποίας άλλοι ήταν οι ελεγκτές.

Σε ενδιάμεση απόφαση ο πρωτόδικος δικαστής αποφάσισε ότι οι ενάγοντες εκκαθαριστές απέτυχαν να αποδείξουν λογική βάση αγωγής ισχυριζόμενοι ότι οι εναγόμενοι Ernst & Whinney όφειλαν καθήκον επιμέλειας προς την BCCI Overseas διότι (α) δεν ήταν οι ελεγκτές της BCCI Overseas και δεν ανέλαβαν οποιαδήποτε ελεγκτική εργασία εκ μέρους της BCCI Overseas, και (β) η BCCI Overseas δεν ισχυρίστηκε ότι οι Ernst & Whinney γνώριζαν ή έπρεπε να γνωρίζουν ότι η BCCI Overseas θα στηριζόταν στην έκθεση ελέγχου επί των οικονομικών καταστάσεων της BCCI SA ή της BCCI Holdings για τους σκοπούς ορισμένων συναλλαγών για τις οποίες διεκδικούσε αποζημιώσεις ή ότι πράγματι η BCCI Overseas στηρίχτηκε πάνω τους γι' αυτό το σκοπό.

Όμως το Εφετείο ανέτρεψε την πρωτόδικη απόφαση, δεχόμενο ότι οι τρεις εταιρείες ενεργούσαν ως μια τράπεζα και ότι οι Ernst & Whinney στην πραγματικότητα ήταν ο επιβλέπων οίκος με ευθύνες που εκτεινόταν (τουλάχιστον κατ' ισχυρισμό) όχι μόνο στα διοικητικά συμβούλια και τις εποπτικές αρχές της BCCI SA και της BCCI Holdings αλλά επίσης και στο διοικητικό συμβούλιο και τις εποπτικές αρχές της BCCI Overseas καθώς επίσης και στους Price Waterhouse ως ελεγκτές της BCCI Overseas. Εφαρμόζοντας το τριπλό τεστ (προβλεψιμότητα της ζημιάς, εγγύτητα στις σχέσεις και κατά πόσο είναι δίκαιο και λογικό να επιβληθεί καθήκον επιμέλειας) ή το τεστ ανάληψης ευθύνης, το Εφετείο αποφάσισε ότι το σημείο του καθήκοντος επιμέλειας ήταν τουλάχιστον επιτρεπτό να εκδικαστεί.

Yorkshire Enterprise Ltd v Robson Rhodes (1998)

Οι Robson Rhodes ήταν οι ελεγκτές μιας εταιρείας που αναζητούσε χρηματοδότηση και γνώριζαν ότι η Yorkshire μελετούσε το ενδεχόμενο να προβεί σε επένδυση. Οι Robson Rhodes είχαν υπογράψει τους λογαριασμούς του 1987 και γνώριζαν ότι η εταιρεία είχε σημαντικά επισφαλή χρέη. Γνώριζαν ότι οι λογαριασμοί θα αποστέλλονταν στη Yorkshire ως ενδιαφερόμενο αγοραστή και απέστειλαν επιστολή σ' αυτή που περιείχε πληροφορίες για τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας. Με βάση τις παρασχεθείσες πληροφορίες η Yorkshire νόμισε ότι η διαγραφή των επισφαλών χρεών θα μπορούσε να φθάσει τις £400,000 και ζήτησαν επιβεβαίωση του ποσού. Οι Robson Rhodes απάντησαν με επιστολή ότι το ποσό αυτό στην πραγματικότητα ήταν £10,000. Τότε η Yorkshire προέβηκε στην επένδυση.

Το δικαστήριο αποφάσισε ότι οι λογαριασμοί και η επιστολή συντάχθηκαν αμελώς και ήταν ανακριβείς. Περαιτέρω οι Robson Rhodes είχαν καθήκον να επιδείξουν λογική δεξιότητα και φροντίδα και να παράσχουν ακριβείς πληροφορίες εφόσον γνώριζαν ότι η Yorkshire θα στηριζόταν πάνω στους λογαριασμούς και την επιστολή και ότι θα υφίστατο ζημιά ως αποτέλεσμα της επένδυσης σε μια εταιρεία με βάση ανακριβείς πληροφορίες αμελώς παρασχεθείσες. Από τη στιγμή που η Yorkshire έλαβε την επιστολή, δεν υπήρχε λόγος για οποιαδήποτε άλλη ειδική έρευνα και ήταν λογικό γι' αυτή να βασιστεί πάνω στις πληροφορίες.

Electra v KPMG Peat Marwick (1998)

Το 1992 η επενδυτική εταιρεία Electra είχε πρόθεση να επενδύσει £19 εκ. (Ιρλανδέζικες λίρες) σε ομολογιακό δάνειο της εταιρείας χρηματοδοτικών μισθώσεων Cambridge και να αποκτήσει τον έλεγχο της. Η Electra προσέλαβε λογιστές, τους KPMG, ως μέρος της ειδικής έρευνας (due diligence) πριν να προβεί στην επένδυση, για να ερευνηθούν και να υποβάλουν αναφορά για την Cambridge. Οι ελεγκτές της Cambridge ήταν οι SKC, τμήμα του διεθνούς ομίλου των KPMG. Οι SKC παρέδωσαν ή συμφώνησαν να παραδώσει η Cambridge στην Electra πριν την επένδυση τους ελεγμένους λογαριασμούς και την χωρίς επιφύλαξη έκθεση ελεγκτών της SKC για την Cambridge για το έτος μέχρι το τέλος του 1992. Οι λογαριασμοί έδειχναν κέρδος πριν τη φορολογία £5.017 εκ. και καθαρό ενεργητικό £13.391 εκ. Η Electra αγόρασε τις ομολογίες. Οι μη ελεγμένοι λογαριασμοί της Cambridge για τους 15 μήνες μέχρι το τέλος του 1992 έδειχναν ζημιά £35.4 εκ., κυρίως λόγω επισφαλών χρεών σε σχέση με δάνεια που έκανε η Cambridge χωρίς έγκριση του διοικητικού συμβουλίου. Η Cambridge μπήκε σε διαχείριση το Σεπτέμβριο του 1993 και η Electra απώλεσε όλη την επένδυσή της.

Η Electra καταχώρησε αγωγή εναντίον των SKC και των KPMG. Ο πρωτόδικος δικαστής σε ενδιάμεση απόφαση αποφάσισε ότι δεν υπήρχε καλή βάση για αγωγή στην απαίτηση ενός

πιθανού επενδυτή εναντίον των ελεγκτών της εταιρείας. Το Εφετείο ανέτρεψε την πρωτόδικη απόφαση και επέτρεψε να προχωρήσει η έφεση επιβεβαιώνοντας ότι οι ελεγκτές μπορεί να αναλάβουν ευθύνη έναντι πιθανών επενδυτών για την ακρίβεια των ελεγμένων λογαριασμών και ότι το τεστ για ανάληψη ευθύνης είναι αντικειμενικό. Ο πρωτόδικος δικαστής έσφαλε όταν απέκλειε καθήκον επιμέλειας διότι οι ισχυριζόμενες αμελείς ανακριβείς δηλώσεις έγιναν προς την Electra μέσω των KPMG και λόγω της προσωρινής φύσης των εγγράφων εργασίας που παρασχέθηκαν από τους SKC προς τους KPMG. Οποιαδήποτε και αν ήταν η σχέση μεταξύ των KPMG και της Electra, ο ισχυρισμός ότι οι SKC ανέλαβαν ευθύνη για πληροφορίες που παρείχαν στους KPMG, πάνω στους οποίους γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι θα στηρίζονταν οι KPMG για να συντάξουν την έκθεσή τους προς την Electra και πάνω στους οποίους η Electra θα στηριζόταν όταν θα έπαιρνε τις επενδυτικές της αποφάσεις, αποκάλυπτε λογική βάση αγωγής.

Royal Bank of Scotland plc v Bannerman Johnstone Maclay (a firm) (2002)

Η Royal Bank of Scotland (RBS) ήταν ο κύριος δανειοδότης της APC Ltd και απαιτούσε την υποβολή ελεγμένων οικονομικών καταστάσεων μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη του οικονομικού έτους της εταιρείας. Οι Bannerman Johnstone Maclay, που ήταν οι ελεγκτές της APC, ετοίμασαν ελεγμένους λογαριασμούς για τις περιόδους μέχρι τη 30 Νοεμβρίου 1995 και 31 Μαρτίου 1997. Η RBS ισχυρίστηκε ότι, στηριζόμενη στους ελεγμένους λογαριασμούς, έθεσε στη διάθεση της APC ορισμένες διευκολύνσεις υπερανάληψης και δάνεια τακτής προθεσμίας. Η APC μεταγενέστερα τέθηκε σε διαχείριση χρωστώντας £13 εκ. στην τράπεζα. Η RBS καταχώρησε αγωγή εναντίον των ελεγκτών προβάλλοντας το επιχειρήμα ότι η ετοιμασία των ελεγμένων λογαριασμών ήταν αμελής και κατά παράβαση του καθήκοντος επιμέλειας προς την RBS. Οι ελεγκτές υποβάλαν αίτηση απόρριψης της αγωγής πάνω στη βάση ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι ισχυρισμοί περί τα γεγονότα της τράπεζας είναι αληθινοί, δεν όφειλαν καθήκον επιμέλειας προς την RBS εφόσον δεν αποδείχθηκε σχέση επαρκούς εγγύτητας μεταξύ των ελεγκτών και της τράπεζας.

Το δικαστήριο αποφάσισε ότι ήταν τουλάχιστον συζητήσιμο ότι στις παρούσες περιστάσεις θα μπορούσε να αποδειχθεί σχέση επαρκούς εγγύτητας. Το δικαστήριο θεώρησε ότι οι ακόλουθοι παράγοντες θα μπορούσαν να βοηθήσουν την τράπεζα να αποδείξει τέτοια σχέση:

- οι ελεγκτές γνώριζαν ότι η RBS ήταν μέτοχος και σημαντικός πιστωτής της εταιρείας, καθώς επίσης και ο κύριος τραπεζίτης της,
- η εταιρεία είχε στενή σχέση με τους ελεγκτές και ένας υπάλληλος του οίκου αποσπάστηκε στην εταιρεία για να εργαστεί ως οικονομικός διευθυντής της,
- οι εργασίες της εταιρείας απαιτούσαν μετρητά και η εταιρεία στηριζόταν πολύ στην υπερανάληψη από την τράπεζα,
- για να ικανοποιηθούν ότι η εταιρεία θα ήταν ικανή να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα για τους επόμενους 12 μήνες (προαπαιτούμενο για τη γνωμάτευση των ελεγκτών), οι ελεγκτές έπρεπε να γνώριζαν την υπερανάληψη και τους όρους της. Αυτοί οι όροι περιλάμβαναν υποχρέωση της εταιρείας να παρέχει στην τράπεζα αντίγραφα των μηνιαίων λογαριασμών για σκοπούς διοίκησης και των ετήσιων ελεγμένων λογαριασμών,
- οι ελεγκτές πρέπει να γνώριζαν ότι η τράπεζα θα χρησιμοποιούσε τους ελεγμένους λογαριασμούς για να ελέγξει την εγκυρότητα των λογαριασμών για σκοπούς διοίκησης και έτσι να αποφασίσει κατά πόσο να συνεχίσει να δανείζει την εταιρεία, και
- παρά το ότι γνώριζαν πως δυνάμει των όρων της διευκόλυνσης υπερανάληψης οι ελεγμένοι λογαριασμοί έπρεπε να παρασχεθούν από την εταιρεία στην τράπεζα, και ότι η τράπεζα θα

στηρίζοταν σ' αυτούς για να καταλήξει σε αποφάσεις δανειοδότησης, οι ελεγκτές δεν αποποιήθηκαν ευθύνη προς την τράπεζα (έστω και αν ήταν δικαίωμά τους να το κάνουν).

Η γνώση που θα απέκτησαν οι ελεγκτές κατά τη διάρκεια της ελεγκτικής τους εργασίας ήταν επαρκής, στην απουσία αποποίησης ευθύνης, να δημιουργήσει καθήκον ευθύνης προς την τράπεζα. Κατά την άποψη του δικαστή η απουσία αποποίησης ευθύνης ήταν κρίσιμο σημείο της υπόθεσης και οι ελεγκτές θεωρήθηκαν ότι υπείχαν ευθύνη προς την τράπεζα.

(3) Καθήκον επιμέλειας ελεγκτή προς τρίτα μέρη σε σχέση με μη ελεγκτική εργασία

Joel v. Langley & Partners (2002)

Ο κύριος Joel ήταν διοικητικός σύμβουλος και μέτοχος μιας εταιρείας. Είχε αναθέσει στους λογιστές Langley & Partners να τον συμβουλευθούν. Οι Langley & Partners ενεργούσαν επίσης ως ελεγκτές της εταιρείας. Ο κύριος Joel αποφάσισε να συνταξιοδοτηθεί από την εταιρεία και οι άλλοι διοικητικοί σύμβουλοι ολοκλήρωσαν τις διευθετήσεις για την αναχώρησή του, περιλαμβανομένης και της πώλησης των μετοχών του. Η αγορά των μετοχών έλαβε χώρα σε κάποιο χρονικό σημείο ύστερα από την αφυπηρέτησή του από την εταιρεία και είχε ως συνέπεια την άρνηση του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων να του παραχωρήσει απαλλαγή φόρου λόγω αφυπηρέτησης. Στην αγωγή κύριος Joel ισχυρίστηκε ότι η αποτυχία του να εξασφαλίσει φορολογική απαλλαγή ήταν αποτέλεσμα της αμελούς συμβουλής από τους Langley & Partners. Οι εναγόμενοι Langley & Partners αρνήθηκαν ότι είχαν ενεργήσει για τον κύριο Joel. Ο πρωτόδικος δικαστής αποφάσισε ότι δεν υπήρχε έγγραφη μαρτυρία που να υποστηρίζει τις θέσεις του ενάγοντα ότι οι εναγόμενοι είχαν ενεργήσει για λογαριασμό του και αποφάσισε υπέρ των εναγομένων.

Κατά την έφεση το Εφετείο ανέτρεψε την πρωτόδικη απόφαση και δέχθηκε ότι οι Langley & Partners ενεργούσαν για λογαριασμό του κυρίου Joel σε σχέση με τις φορολογικές του υποχρεώσεις και ότι αμελώς συμβούλεψαν τον κύριο Joel να υπογράψει την επιστολή παραίτησης από την εταιρεία πριν από την συνομολόγηση της συμφωνίας πώλησης των μετοχών. Το Εφετείο συμπέρανε ότι η συμπεριφορά των Langley & Partners ήταν κατώτερη από εκείνη που αναμένεται από ένα ικανό λογιστή που ενεργεί για λογαριασμό πελάτη υπό τις περιστάσεις του ενάγοντα και διάταξε την επανεκδίκαση της υπόθεσης για καθορισμό των αποζημιώσεων.

Sayers v. Clarke – Walker (2002)

Ο κύριος Sayers συμφώνησε να εξαγοράσει μια επιχείρηση με όρους τμηματικής αποπληρωμής. Οι Clarke – Walker ενεργούσαν για πολύ καιρό ως λογιστές και ελεγκτές της επιχείρησης και επίσης συμβούλευσαν τους πωλητές. Ο κύριος Sayers τους ζήτησε να ενεργήσουν και εκ μέρους του σε σχέση με την εξαγορά και οι Clarke – Walker αφού συμβουλευτήκαν το επαγγελματικό σώμα του οποίου ήταν μέλη αποδέχθηκαν θέτοντας σε ισχύ τις διευθετήσεις που συνέστησε εκείνο το σώμα για να μπορούν να ενεργούν εκ μέρους όλων. Παρόλα αυτά φαίνεται ότι ανησυχούσαν για την κατάσταση αυτή και δήλωσαν σαφώς στον κύριο Sayers ειδικά ότι έπρεπε να εξασφαλίσει ανεξάρτητη χρηματοοικονομική συμβουλή για τη συναλλαγή. Αυτή η συμβουλή και η εισήγηση ότι έπρεπε να προσλάβει φορολογικό σύμβουλο προφανώς ενισχύθηκαν από το δικηγόρο του κυρίου Sayers.

Ο κύριος Sayers είχε ανάγκη να χρηματοδοτήσει την εξαγορά χρησιμοποιώντας το μελλοντικό εισόδημα της επιχείρησης, και οι Clarke – Walker έκαναν τις διευθετήσεις με τις οποίες θα μπορούσε να γίνει τέτοια χρηματοδότηση. Δυστυχώς απέτυχαν να λάβουν υπόψη τους ορισμένες δυσμενείς φορολογικές επιπτώσεις για τον κύριο Sayers ενυπάρχουσες σ' αυτές τις διευθετήσεις ή να τον συμβουλευσουν για ένα σχετικά εύκολο τρόπο αποφυγής τους.

Κατά τη δίκη ο πρωτόδικος δικαστής αποφάσισε ότι, παρόλον ότι οι Clarke – Walker δεν επέδειξαν αμέλεια όταν συμβούλευαν τον κύριο Sayers πως η τιμή που θα κατάβαλλε για απόκτηση σημαντικού μέρους του κεφαλαίου ιδιωτικής εταιρείας ήταν περίπου σωστή (about right), επέδειξαν αμέλεια εφόσον παρέλειψαν να διαρθρώσουν τη χρηματοδότηση με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι φορολογικές υποχρεώσεις. Κατά την έφεση οι δικηγόροι των Clarke – Walker δεν αμφισβήτησαν το εύρημα το δικαστή για αμέλεια των πελατών τους, αλλά επιχειρηματολόγησαν ότι με βάση τη μαρτυρία ο κύριος Sayers είχε αγνοήσει τη συμβουλή τόσο από τους Clarke – Walker όσο και από το δικηγόρο του να εξασφαλίσει ανεξάρτητη χρηματοοικονομική συμβουλή και ότι ενεργήσει παράλογα. Αν την ακολουθούσε, πολύ πιθανόν να εντοπίζονταν και να αποφεύγονταν οι δυσμενείς φορολογικές συνέπειες.

Το Εφετείο επιβεβαίωσε την πρωτόδικη απόφαση υπέρ του κυρίου Sayers. Έκρινε ότι ο κύριος Sayers δικαιούταν να υποθέσει ότι έλαβε τη συμβουλή που θα έδινε ένας ικανός λογιστής, και ότι ένας ικανός λογιστής θα εντόπιζε το πρόβλημα το ενυπάρχον στις χρηματοδοτικές διευθετήσεις. Επομένως δεν αποτελούσε υπεράσπιση για τους Clarke – Walker το επιχείρημα ότι αν ο κύριος Sayers είχε λάβει την άλλη συμβουλή, θα αποφευγόταν το πρόβλημα. Το απλό γεγονός ότι οι Clarke – Walker ενεργούσαν και για τα δύο μέρη δεν τους απάλλασε από το καθήκον τους να ενεργούσαν όπως θα ενεργούσε ένας συνηθισμένος οίκος.

(4) Αμελείς φορολογικές συμβουλές

Grimm v Newman and Another (2001)

Ο κύριος Grimm, διευθύνων σύμβουλος μιας εταιρείας πετρελαιοειδών που δεν ήταν μόνιμος κάτοικος του Ηνωμένου Βασιλείου, αγόρασε ένα σπίτι στο Λονδίνο για τον εαυτό του και την αρραβωνιαστικιά του. Ύστερα από το γάμο, έδωσε ως δώρο περιουσιακά στοιχεία εκτός Ηνωμένου Βασιλείου στη σύζυγό του για να τα χρησιμοποιήσει να αποκτήσει συμφέρον στο σπίτι του Λονδίνου. Αυτές οι συναλλαγές έγιναν ύστερα από συμβουλή του λογιστή του ότι δεν θα δημιουργούσαν φορολογική υποχρέωση του κυρίου Grimm στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων άρχισε να διερευνά τις φορολογικές υποθέσεις του κυρίου Grimm και τότε ο λογιστής ζήτησε συμβουλή από δικηγόρο γι' αυτό το θέμα. Ο δικηγόρος γνώματευσε ότι το δώρο προς τη σύζυγο δημιουργούσε φορολογική υποχρέωση του κυρίου Grimm στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ως αποτέλεσμα της συμβουλής του δικηγόρου, ο λογιστής συμβούλευσε τον κύριο Grimm να διαπραγματευτεί συμβιβασμό των απαιτήσεων που υπέβαλε το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων. Ο κύριος Grimm καταχώρησε αγωγή εναντίον του λογιστή για επαγγελματική αμέλεια.

Το δικαστήριο αποφάσισε ότι ένα άτομο που δεν είχε τη μόνιμη κατοικία του στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά είχε διαμονή και συνήθη διαμονή στο Ηνωμένο Βασίλειο, ήταν υποκείμενο στη

φορολογία του Ηνωμένου Βασιλείου επί εισοδημάτων, κερδών και κεφαλαιουχικών κερδών κατά την έκταση που αποστέλλονταν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στην παρούσα υπόθεση, ένας λογικά επιδέξιος και προσεκτικός λογιστής και φορολογικός σύμβουλος, με την ίδια ειδικότητα όπως ο εναγόμενος, θα αναγνώριζε ότι ένα σχέδιο, με το οποίο περιουσιακά στοιχεία αντιπροσωπεύοντα εισόδημα καταβλήθηκαν στη σύζυγο του κυρίου Grimm και χρησιμοποιήθηκαν από αυτή για να αγοραστεί ακίνητη περιουσία που αποκτήθηκε από κοινού με τον κύριο Grimm και την οποία σκόπευαν να την κατέχουν μαζί, θα κινδύνευε να αμφισβητηθεί από το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων και κατά πάσα πιθανότητα θα προκαλούσε την επιβολή φόρου επί πλασματικού εμβάσματος από τον κύριο Grimm. Συνεπώς, ο εναγόμενος λογιστής, κατά παράβαση του καθήκοντος επιμέλειας και κατά παράβαση της σύμβασης ανάθεσης εργασίας, παρέλειψε να επιδείξει λογική επιμέλεια και δεξιότητα όταν έδινε συμβουλή στον κύριο Grimm. Αν είχε δοθεί πλήρης και κατάλληλη συμβουλή, ο κύριος Grimm μπορούσε (και με βάση τη μαρτυρία θα το έκανε) να διαρθρώσει τη συναλλαγή, με την οποία χρηματοδότησε και απέκτησε το σπίτι, με τέτοιο τρόπο που δεν θα δημιουργούσε φορολογική υποχρέωση στο Ηνωμένο Βασίλειο και που δεν θα μπορούσε να αμφισβητηθεί από το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων.

Slattery v Moore Stephens (a firm) (2003)

Ο κύριος Slattery ήταν μόνιμος κάτοικος εξωτερικού, με διαμονή αλλά όχι συνήθη διαμονή στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ζήτησε τη βοήθεια των Moore Stephens για την ετοιμασία των φορολογικών του δηλώσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο και συμβουλή για το φορολογικό του καθεστώς. Οι Moore Stephens ετοίμασαν τις φορολογικές του δηλώσεις υποθέτοντας ότι ο κύριος Slattery είχε πληρωθεί στα Channel Islands. Η υπόθεσή τους ήταν λανθασμένη διότι ο κύριος Slattery είχε πληρωθεί στο Λονδίνο. Αν ο κύριος Slattery πληρωνόταν στα Channel Islands, θα είχε τη δυνατότητα να αποφύγει το φόρο του Ηνωμένου Βασιλείου επί των απολαβών του που προήλθαν από εργασία στο εξωτερικό. Με βάση τις εσφαλμένες φορολογικές δηλώσεις ο κύριος Slattery εξασφάλισε επιστροφή φόρου για δύο φορολογικά έτη την οποία, στην πραγματικότητα, δεν δικαιούταν και τελικά απαιτήθηκε να καταβάλει τον επιστραφέντα φόρο.

Ο κύριος Slattery καταχώρησε αγωγή εναντίον των Moore Stephens και ισχυρίστηκε ότι οι Moore Stephens έπρεπε να τον συμβουλευθούν να διευθετήσει να πληρωθεί στα Channel Islands, οπότε θα δικαιούταν επιστροφή φόρου για τα δύο χρόνια και επιπρόσθετη επιστροφή φόρου για ένα προηγούμενο χρόνο.

Το δικαστήριο δέχτηκε ότι οι εν λόγω φορολογικές διατάξεις ήταν καλά γνωστές σε οποιοδήποτε λογικά ικανό φορολογικό σύμβουλο ή λογιστή που ασχολείται με τις φορολογικές υποθέσεις κάποιου που είναι μόνιμος κάτοικος εξωτερικού αλλά έρχεται στο Ηνωμένο Βασίλειο για να εργαστεί. Κατά την προφορική μαρτυρία του ο φορολογικός συνétairos των Moore Stephens που ήταν υπεύθυνος για τις υποθέσεις του κυρίου Slattery επιβεβαίωσε ότι δεν είχε συζητήσει ποτέ με τον κύριο Slattery την πιθανότητα να διευθετήσει να πληρώνεται εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου. Δέχτηκε ότι η προφανής τοποθεσία για να πληρώνεται ο κύριος Slattery, ίσως μετά τη Νέα Υόρκη, θα ήταν τα Channel Islands διότι είναι μέσα στο τραπεζικό σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου και εύκολα θα μπορούσαν να γίνουν οι πληρωμές. Επίσης συμφώνησε ειλικρινά κατά την αντεξέταση πως, παρόλον που στην πραγματικότητα δεν το έκανε, θα ήταν ορθό να είχε συμβουλευσει τον κύριο Slattery ως κάποιο διαμένοντα αλλά όχι συνήθως διαμένοντα να πληρώνεται στο εξωτερικό. Δεν μπορούσε να εξηγήσει γιατί δεν το έκανε.

Το δικαστήριο έκρινε ότι οι εναγόμενοι Moore Stephens ήταν αμελείς, κάτω από το επίπεδο που αναμένεται από ένα λογικά προσεκτικό και ικανό λογιστή, στις συνδιαλλαγές τους με τον κύριο Slattery. Τους ζήτησε συμβουλή ως προς το πώς να μετριάσει τις φορολογικές του υποχρεώσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά οι αρμόδιοι συντάκταιροι δεν τον συμβούλευσαν ποια θα ήταν η προφανής λύση στην περίπτωση του ως κάποιου διαμένοντος αλλά όχι συνήθως διαμένοντος στο Ηνωμένο Βασίλειο που συχνά εργαζόταν στο εξωτερικό, δηλαδή το άνοιγμα λογαριασμού στα Channel Islands στον οποίο θα καταβάλλονταν οι απολαβές του.

Το δικαστήριο αποφάσισε ότι η αμέλειά των Moore Stephens προκάλεσε τις απώλειες του κυρίου Slattery σε σχέση με το δεύτερο και τρίτο φορολογικό έτος, μαζί με τόκο που πληρώθηκε στο Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων επί των επιστροφών φόρου. Επίσης δέχτηκε ότι ο φορολογούμενος έχει κάποια ευθύνη να ελέγξει ότι οι υπολογισμοί στη φορολογική του δήλωση είναι ορθοί, διαπίστωσε συντρέχουσα αμέλεια και μείωσε κατά 50% την απαίτηση για το τρίτο φορολογικό έτος.

(5) Αποποίηση ευθύνης

University of Keele v Price Waterhouse (2004)

Η υπόθεση αφορά συμβουλή που δόθηκε από τους Price Waterhouse στο Πανεπιστήμιο του Keele σε σχέση με ένα σχέδιο πληρωμής συνδεδεμένης με κέρδος. Πριν την κατάργησή του το σχέδιο αυτό ήταν ένας μηχανισμός προς όφελος τόσο των εργαζομένων όσο και των εργοδοτών. Δυνάμει του σχεδίου ο βασικός μισθός ενός εργαζόμενου μειωνόταν αλλά λάμβανε αφορολόγητη πληρωμή συνδεδεμένη με κέρδος. Επομένως οι απολαβές του συνολικά ήταν ψηλότερες. Ένας από τους όρους για ίδρυση έγκυρου σχεδίου ήταν να καλύπτονται τουλάχιστον 80% των εργαζομένων.

Οι Price Waterhouse επινόησαν ένα σχέδιο που εξασφάλιζε ότι το Πανεπιστήμιο θα πληρούσε τις προϋποθέσεις. Όμως, μεταγενέστερα οι κανόνες του σχεδίου αμφισβητήθηκαν από τους εσωτερικούς ελεγκτές του Πανεπιστημίου και από το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, το οποίο ακύρωσε το σχέδιο των ετών 1998/1999 και ακύρωσε αναδρομικά τα σχέδια των δύο προηγούμενων ετών. Ως αποτέλεσμα το Πανεπιστήμιο αναγκάστηκε να πληρώσει ένα ουσιαστικό ποσό φόρου, συν τόκο, στο Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων. Οι Price Waterhouse αποδέχθηκαν ευθύνη να καταβάλουν αποζημιώσεις σε σχέση με απώλεια και ζημιά που υπέστη το Πανεπιστήμιο ως άμεσο αποτέλεσμα της παραδεχθείσας αμέλειας. Όμως επιχειρηματολόγησαν ότι το Πανεπιστήμιο έπρεπε να δώσει πίστωση για τις εξοικονομήσεις που πραγματικά έκανε και ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν θα εφάρμοζε επιτυχώς ένα έγκυρο σχέδιο.

Το πρωτόδικο δικαστήριο αποφάσισε ότι οι Price Waterhouse είχαν ευθύνη και ως αποτέλεσμα το Πανεπιστήμιο είχε απολέσει μια ευκαιρία 80% να εφαρμόσει ένα επιτυχές σχέδιο. Το δικαστήριο επίσης ασχολήθηκε με το κατά πόσο η ρήτρα αποποίησης της ευθύνης στη συνηθισμένη επιστολή ανάθεσης έργου των Price Waterhouse επιτυχώς απέκλειε ευθύνη για αποζημιώσεις σε σχέση με τις φορολογικές εξοικονομήσεις που ανέμενε το Πανεπιστήμιο να κάνει από το σχέδιο.

Οι σχετικές προτάσεις της ρήτρας αποποίησης ευθύνης είχαν ως εξής:

«Αποδεχόμαστε ευθύνη να καταβάλουμε αποζημιώσεις σε σχέση με απώλεια και ζημιά που θα υποστείτε ως άμεσο αποτέλεσμα της παροχής από εμάς υπηρεσιών. Όλη η άλλη ευθύνη αποκλείεται ρητά, ιδιαίτερα επακόλουθη απώλεια, παράλειψη πραγματοποίησης αναμενόμενων εξοικονομήσεων ή ωφελημάτων και παράλειψη να εξασφαλιστεί εγγραφή του σχεδίου.»

Το πρωτόδικο δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς των Price Waterhouse ότι η ρήτρα αποποίησης θα έπρεπε να ερμηνευτεί έτσι ώστε να αποκλείει ευθύνη για αποζημιώσεις σε σχέση με τις αναμενόμενες εξοικονομήσεις από το σχέδιο. Αποφάσισε ότι υπήρχε σύγκρουση μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης πρότασης της ρήτρας αποποίησης και εφάρμοσε τον κανόνα contra proferentem εναντίον των Price Waterhouse. Αυτός είναι ο κανόνας ερμηνείας σύμφωνα με τον οποίο όταν δημιουργείται αμφιβολία, η ρήτρα ερμηνεύεται εναντίον του μέρους που την έχει συντάξει.

Οι Price Waterhouse καταχώρησαν έφεση η οποία αφορούσε την ερμηνεία της πρώτης και δεύτερης πρότασης της ρήτρας αποποίησης. Παρόλον που το Εφετείο δεν δέχθηκε ότι εφαρμόζονταν ο κανόνας contra proferentem, επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση και αποφάσισε υπέρ του Πανεπιστημίου. Τα ευρήματα του Εφετείου περιλάμβαναν τα εξής:

- Η απώλεια την οποία υπέστη το Πανεπιστήμιο ήταν άμεσο αποτέλεσμα της παροχής υπηρεσιών από τους Price Waterhouse και δεν αποκλειόταν.
- Η πρώτη και η δεύτερη πρόταση της ρήτρας αποποίησης δεν ήταν αντιφατικές διότι η λέξη «άλλη» στην αρχή της δεύτερης πρότασης σήμαινε ότι η πρώτη πρόταση είχε προτεραιότητα.
- Δεν ήταν αναγκαίο να παρασχεθεί δικαιολογητικό για τη δεύτερη πρόταση για να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι απώλεια και ζημιά αποκλείονταν από τη δεύτερη πρόταση αν αυτή η πρόταση αντιπροσώπευε απώλεια μη καλυπτόμενη από την πρώτη.
- Η δεύτερη πρόταση αφορούσε παράλειψη να πραγματοποιηθούν αναμενόμενες εξοικονομήσεις που δεν προέκυψαν από την αμέλεια των Price Waterhouse, όπως αλλαγή στη νομοθεσία ή παράλειψη να εκπληρωθεί το τεστ 80% εξαιτίας έλλειψης υποστήριξης από τους εργαζόμενους του Πανεπιστημίου.

ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

(1) Υποχρεωτική ασφάλιση

Στα πλαίσια εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο η ασφάλιση της επαγγελματικής προβλέπεται ότι πρέπει να είναι υποχρεωτική. Το Άρθρο 23 της Οδηγίας 2006/123/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12.12.2006 σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά ζητά από τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν στο εθνικό τους δίκαιο την υποχρέωση των παρόχων υπηρεσιών, οι υπηρεσίες των οποίων ενέχουν άμεσο και συγκεκριμένο κίνδυνο για τη χρηματοοικονομική ασφάλεια του αποδέκτη, να συνάπτουν κατάλληλη ασφάλιση επαγγελματικής ευθύνης για τη φύση και έκταση του κινδύνου.

Η ασφάλιση της επαγγελματικής ευθύνης είναι υποχρεωτική για τους εγκεκριμένους λογιστές όπως προβλέπεται από τους Κανονισμούς για Άσκηση του Λογιστικού Επαγγέλματος:

Λεπτομέρειες που Πηγάζουν από Λογιστική ή Ελεγκτική Εργασία

«4 (1) Κάθε εγκεκριμένος λογιστής και κάθε εγκεκριμένη εταιρεία λογιστών υποχρεούται να παίρνει τέτοια μέτρα και να προβαίνει σε τέτοιες διευθετήσεις για να διασφαλίσει ότι είναι σε θέση να ικανοποιήσει απαιτήσεις για αποζημιώσεις εναντίον του που πηγάζουν από αμέλεια στη διενέργεια λογιστικής και ελεγκτικής εργασίας.

(2) Τα μέτρα ή διευθετήσεις που αναφέρονται στο εδάφιο (1) μπορούν να επιτευχθούν με επαγγελματική ασφαλιστική κάλυψη, τα κατώτερα όρια της οποίας είναι €85.000 ή το ισοδύναμο ποσό του 10% των ετήσιων επαγγελματικών δικαιωμάτων, οποιονδήποτε είναι το μεγαλύτερο. Νοείται ότι το Συμβούλιο μπορεί να αναθεωρήσει τα κατώτατα όρια κατά την κρίση του.»

(2) Ποιος είναι ο Ασφαλισμένος

Την ασφαλιστική κάλυψη μπορεί να την παράσχει ασφαλιστική εταιρεία που κατέχει άδεια άσκησης ασφαλιστικών εργασιών στον κλάδο γενικής φύσεως. Το ασφαλιστήριο σύμφωνα με το

άρθρο 2 του περί Ασκήσεως Ασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2002 είναι το έγγραφο που εκδίδεται από ασφαλιστική εταιρεία και που αποδεικνύει τη σύναψη ασφαλιστικής συμβάσεως. Ο αντισυμβαλλόμενος της ασφαλιστικής εταιρείας συνήθως αποκαλείται «κάτοχος του ασφαλιστηρίου» (policyholder).

Το ασφαλιστήριο θα πρέπει να καλύπτει την επαγγελματική ευθύνη των εξής προσώπων που εμπίπτουν στον όρο «ασφαλισμένος» (insured):

(α) ο κάτοχος του ασφαλιστηρίου

Ο κάτοχος του ασφαλιστηρίου μπορεί να είναι:

- αυτοεργοδοτούμενος εγκεκριμένος λογιστής (sole practitioner), ή
- συνεταιρισμός εγκεκριμένων λογιστών (partnership), ή
- εγκεκριμένη εταιρεία λογιστών (corporate body).

Ο αυτοεργοδοτούμενος εγκεκριμένος λογιστής ασκεί το επάγγελμα στο όνομά του, ως άτομο. Η ευθύνη του είναι απεριόριστη (εκτός αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων Νόμου) και στις περιπτώσεις που υπέχει επαγγελματική ευθύνη τόσο η περιουσία του λογιστικού γραφείου όσο και η προσωπική του περιουσία τίθενται σε κίνδυνο.

Οι ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρείες (συνεταιρισμοί) μπορούν να εγγραφούν ως μέλη του ΣΕΛΚ αν το 75% των ομορρυθμων εταιρων είναι εγκεκριμένοι λογιστές οι οποίοι κατέχουν άδεια άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος. Ο συνεταιρισμός είναι ομάδα προσώπων που διεξάγουν εργασίες (στην προκειμένη περίπτωση λογιστικές) από κοινού με σκοπό το κέρδος. Ο συνεταιρισμός δεν έχει ξεχωριστή νομική προσωπικότητα και έτσι στις περιπτώσεις που καταλογίζεται επαγγελματική ευθύνη στο συνεταιρισμό τόσο η περιουσία του συνεταιρισμού όσο και η περιουσία ενός εκάστου των συνεταιριων που φέρουν απεριόριστη ευθύνη (εκτός αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων Νόμου) τίθενται σε κίνδυνο.

Οι συνεταιρισμοί θεωρούνταν κατάλληλα σχήματα όταν ήταν μικροί και οι συνέταιροι συνεργάζονταν στενά ο ένας με τον άλλο. Όμως, η απεριόριστη ευθύνη των συνεταιριων αρχισε να δημιουργεί ανησυχίες εξαιτίας του αριθμού και του μεγέθους των απαιτήσεων για επαγγελματική αμέλεια. Ο μεγάλος αριθμός συνεταιριων σε ορισμένους λογιστικούς οίκους και η αύξηση των πιθανοτήτων να τους καταλογιστεί ευθύνη από κοινού και κεχωρισμένως λόγω των ενεργειών άλλων εγκεκριμένων λογιστών του οίκου είναι ο λόγος που οι συνεταιρισμοί εγκεκριμένων λογιστών μετατρέπονται σε εταιρείες εγκεκριμένων λογιστών. Η εταιρεία εγκεκριμένων λογιστών είναι ιδιωτική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης της οποίας τουλάχιστον το 75% των μετοχών με δικαίωμα ψήφου και τουλάχιστον το 75% των διοικητικών της συμβούλων κατέχεται από και είναι αντίστοιχα πρόσωπα που είναι εγκεκριμένοι λογιστές οι οποίοι κατέχουν άδεια άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος,

Η εταιρεία εγκεκριμένων λογιστών διαθέτει ξεχωριστή νομική προσωπικότητα και το εταιρικό δίκαιο την αναγνωρίζει ως οντότητα ικανή να έχει δική της περιουσία, να συνομολογεί συμβάσεις και να διαπράττει αστικά αδικήματα, να ενάγει και να ενάγεται στα δικαστήρια. Η εταιρεία εγκεκριμένων λογιστών ευθύνεται για τις πράξεις και παραλείψεις των μετόχων και

εργοδοτούμενων της (εκ προσθήσεως) με βάση τόσο τον περί συμβάσεων νόμο όσο και τον περί αστικών αδικημάτων νόμο. Η ευθύνη της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών για τα χρέη και τις υποχρεώσεις της είναι απεριόριστη (εκτός αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων Νόμου) και έτσι σε περίπτωση που της καταλογίζεται επαγγελματική ευθύνη τίθενται σε κίνδυνο τα δικά της περιουσιακά στοιχεία.

(β) Οι νυν συνέταιροι συνεταιρισμού εγκεκριμένων λογιστών

Στην περίπτωση που ο κάτοχος του ασφαλιστηρίου είναι ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία (συνεταιρισμός), οι συνέταιροι εμπίπτουν στον όρο «ασφαλισμένος».

Οι εγκεκριμένοι λογιστές ανέκαθεν συνήθιζαν να οργανώνονται σε συνεταιρισμούς και η σύνθεσή τους αλλάζει με την αποχώρηση παλαιών και προσχώρηση νέων συνεταίρων. Ορισμένες διατάξεις του περί Ομορρύθμων και Ετερορρύθμων Εταιρειών και Εμπορικών Επωνυμιών Νόμου (Κεφ. 116) αφορούν την ευθύνη του οίκου («οίκος» είναι ο συλλογικός όρος των προσώπων που έχουν συστήσει συνεταιρισμό) και των ιδίων των συνεταίρων:

Άρθρο 8: ο κάθε συνέταιρος είναι αντιπρόσωπος του οίκου και των άλλων συνεταίρων και οι πράξεις του κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών δεσμεύουν τον οίκο και τους συνεταίρους.

Άρθρο 9: Πράξη ή έγγραφο που εκτελείται με την επωνυμία του οίκου δεσμεύει τον οίκο και όλους τους συνεταίρους.

Άρθρο 12: Κάθε συνέταιρος είναι υπεύθυνος από κοινού με τους άλλους συνεταίρους για όλα τα χρέη και υποχρεώσεις του οίκου.

Άρθρο 13: όταν οποιαδήποτε παράνομη πράξη ή παράλειψη συνεταίρου προκαλεί απώλεια ή βλάβη σε τρίτο πρόσωπο, ο οίκος ευθύνεται στην ίδια έκταση που ευθύνεται ο αδικοπραγών συνέταιρος (*Dubai Aluminium Co Ltd v. Salaam (2002)*).

Άρθρο 15: οι συνέταιροι ευθύνονται από κοινού και κεχωρισμένως για τα αστικά αδικήματα που διαπράττει συνέταιρος κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών του οίκου.

Συνεπώς αν ένας συνέταιρος σε λογιστικό οίκο δώσει αμελή επαγγελματική συμβουλή σε πελάτη του οίκου, όλοι οι συνέταιροι φέρουν ευθύνη προς τον πελάτη του οίκου για τη ζημιά που υπέστη λόγω της αμελούς συμβουλής. Εφόσον η ευθύνη είναι από κοινού και κεχωρισμένως, ο πελάτης μπορεί να εναγάγει ένα συνέταιρο για όλο το ποσό, ή να εναγάγει διάφορους συνεταίρους διαδοχικά μέχρι να ανακτήσει πλήρως τη ζημιά του.

Όπως είναι γνωστό ο συνεταιρισμός δεν δημιουργεί ξεχωριστό νομικό πρόσωπο και, επομένως, ο κάθε συνέταιρος είναι υπεύθυνος μέχρι το τελευταίο σεντ της προσωπικής του περιουσίας για τα χρέη και τις υποχρεώσεις του συνεταιρισμού (εκτός αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων Νόμου). Μόνο η ευθύνη των ετερόρρυθμων συνεταίρων είναι περιορισμένη αλλά πάντοτε πρέπει να υπάρχει ένας τουλάχιστον ομόρρυθμος συνέταιρος με απεριόριστη ευθύνη.

Η κάλυψη αφορά καταρχήν την δική του προσωπική επαγγελματική ευθύνη του εγκεκριμένου λογιστή κατά την άσκηση του επαγγέλματος ενόσω είναι συνétairos στον οίκο. Επίσης καλύπτεται η ευθύνη του εκ προσθήσεως για τις αμελείς πράξεις των εργοδοτουμένων του συνεταιρισμού κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

(γ) Οι πρώην συνétairoi συνεταιρισμού εγκεκριμένων λογιστών

Ακόμη και οι πρώην συνétairoi εμπίπτουν στον όρο «ασφαλισμένος».

Όσον αφορά τις υφιστάμενες υποχρεώσεις του οίκου, ο νόμος προβλέπει ότι η απλή αποχώρηση από τον οίκο δεν απαλλάσσει τον πρώην συνétairo από χρέη και υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν πριν από την αποχώρησή του (άρθρο 20 του Κεφ. 116).

Όσον αφορά τις μελλοντικές υποχρεώσεις του οίκου που είχαν δημιουργηθεί μετά την αποχώρηση του πρώην συνεταιίρου, ο γενικός κανόνας είναι ότι ο πρώην συνétairos παραμένει υπεύθυνος μέχρι να λάβει γνώση ο πελάτης ή ο πιστωτής του οίκου για την αποχώρηση (άρθρο 38 (1) του Κεφ. 116). Μέχρι να δοθεί κατάλληλη γνωστοποίηση στους πελάτες και πιστωτές ο πρώην συνétairos συνεχίζει να φέρει ευθύνη και για μελλοντικές υποχρεώσεις του οίκου, που δημιουργήθηκαν μετά την αποχώρησή του, τόσο με βάση το δίκαιο των συμβάσεων όσο και με βάση το δίκαιο των αστικών αδικημάτων.

Η κάλυψη της ευθύνης των πρώην συνεταιίρων αποσκοπεί να προστατέψει τους νυν συνεταιίρους από απαιτήσεις που προκύπτουν από αστικό αδίκημα που διέπραξαν πρώην συνétairoί τους όταν ήταν ενεργά μέλη του οίκου.

(δ) Οι εγκεκριμένοι λογιστές ως διοικητικοί σύμβουλοι

Οι εγκεκριμένοι λογιστές μπορεί να υπηρετούν ως μέλη διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών κάτω από την ομπρέλα της οποίας ασκούν το επάγγελμα ή εταιρείας θυγατρικής της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών ή των εμπορικών εταιρειών που είναι πελάτες του λογιστικού γραφείου.

Η επαγγελματική ευθύνη που φέρει ως εγκεκριμένος λογιστής διαφέρει από την προσωπική ευθύνη που φέρει ως αξιωματούχος της εταιρείας. Με βάση το εταιρικό δίκαιο κάθε διοικητικός σύμβουλος έχει καθήκοντα πίστης και επιμέλειας:

- να ασκεί τις εξουσίες του με καλή πίστη και για τους σκοπούς για τους οποίους του έχουν παραχωρηθεί, δηλαδή προς όφελος της εταιρείας ως σύνολο,
- να μην περιέρχεται σε θέση που μπορεί να υπάρξει σύγκρουση μεταξύ των προσωπικών συμφερόντων του και των καθηκόντων του προς την εταιρεία,
- να ασκεί τις εξουσίες του για πρέποντες σκοπούς, και
- να μην προσπορίζεται κρυφό κέρδος.

Ο κατάλογος των πιθανών απαιτητών εναντίον των διοικητικών συμβούλων περιλαμβάνει την ίδια την εταιρεία, τους άλλους μετόχους (με ατομική ή συλλογική ή παράγωγη αγωγή), τις δημόσιες αρχές, τους πιστωτές, τους ανταγωνιστές, τις δημόσιες αρχές.

(i) Οι εγκεκριμένοι λογιστές ως διοικητικοί σύμβουλοι της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών

Ο εγκεκριμένος λογιστής διοικητικός σύμβουλος της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών μπορεί να υπέχει επαγγελματική ευθύνη που οφείλεται σε δική του αμέλεια. Όσον αφορά την έκταση της επαγγελματικής ευθύνης ενός εγκεκριμένου λογιστή διοικητικού συμβούλου σε εταιρεία εγκεκριμένων λογιστών υπάρχουν διστάμενες απόψεις.

Η μια θεωρία είναι ότι δεν υπέχει επαγγελματική ευθύνη προκύπτουσα από αστικό αδίκημα παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Η άποψη αυτή βασίζεται στην απόφαση *Williams v. Natural Life Health Foods Ltd (1998)* - που αφορούσε εμπορική εταιρεία δικαιόχρησης- όπου το δικαστήριο έκρινε ότι ο διοικητικός σύμβουλος μιας εταιρείας μπορεί να υπέχει ευθύνη για αμέλεια αν:

- ανέλαβε προσωπική ευθύνη για τη συμβουλή, και
- ο απαιτητής στηρίχτηκε σ' αυτή την ανάληψη ευθύνης, και
- η ενέργεια του απαιτητή να στηριχτεί σ' αυτή την ανάληψη ευθύνης ήταν λογική.

Η αντίθετη άποψη είναι ότι ο επαγγελματίας συνήθως ή πάντοτε θα υπέχει επαγγελματική ευθύνη προς τους πελάτες του με βάση τον περί αστικών αδικημάτων νόμο διότι τα δικαστήρια θα έβλεπαν τη νομική συμβουλή στα πλαίσια της άσκησης του επαγγέλματος με διαφορετικό φακό παρά τις παραστάσεις που γίνονται κατά τη διάρκεια εμπορικών διαπραγματεύσεων.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών εμπίπτουν στον όρο «ασφαλισμένος» και η επαγγελματική ευθύνη τους καλύπτεται από το ασφαλιστήριο της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών.

Η προσωπική ευθύνη που προκύπτει από αδικοπραγία διαπραχθείσα υπό την ιδιότητά του ως διοικητικός σύμβουλος της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών - που δεν είναι ευθύνη που προκύπτει κατά την άσκηση του επαγγέλματος - δεν καλύπτεται από το ασφαλιστήριο επαγγελματικής ευθύνης. Τέτοια ευθύνη μπορεί να καλυφθεί από το εξειδικευμένο ασφαλιστήριο διοικητικών συμβούλων και αξιωματούχων.

Αν η εταιρεία εγκεκριμένων λογιστών αγοράσει ασφαλιστήριο διοικητικών συμβούλων και αξιωματούχων, θα καλύπτει την προσωπική ευθύνη των διοικητικών συμβούλων και αξιωματούχων που υπηρετούν στο δικό της διοικητικό συμβούλιο καθώς και στα διοικητικά συμβούλια θυγατρικών της εταιρειών όπως π.χ. εταιρειών υπηρεσιών, διαχείρισης ή καταπιστευματοδόχων.

(ii) Οι εγκεκριμένοι λογιστές ως διορισμένοι διοικητικοί σύμβουλοι (*nominee directors*)

Ο όρος “nominee director” στη νομική επιστήμη σημαίνει διοικητικό σύμβουλο που δεν έχει εκλεγεί από τους μετόχους γενικά αλλά διορίζεται από συγκεκριμένη τάξη κατόχων εξασφαλίσεων ή δανειστών για να προστατέψουν τα συμφέροντά τους. Οι διορισμένοι διοικητικοί σύμβουλοι οφείλουν καθήκοντα πίστης και επιμέλειας προς την εταιρεία και όχι προς εκείνους που τους διορίζουν.

Στην Κύπρο ο όρος χρησιμοποιείται για να υποδείξει εγκεκριμένο λογιστή που διορίζεται από τους μετόχους ως μέλος διοικητικού συμβουλίου εταιρείας που είναι πελάτες του λογιστικού γραφείου. Ως διοικητικοί σύμβουλοι της εταιρείας των πελατών οφείλουν καθήκοντα πίστης και επιμέλειας και υπέχουν προσωπική ευθύνη για τις αμελείς πράξεις ή παραλείψεις τους που διενεργούν υπό την ιδιότητά τους αυτή.

Η προσωπική τους ευθύνη δεν καλύπτεται από το ασφαλιστήριο επαγγελματικής ευθύνης του λογιστικού γραφείου, μπορεί όμως να καλυφθεί με ένα από δύο τρόπους.

Η εταιρεία στην οποία υπηρετούν μπορεί να αγοράσει δικό της ασφαλιστήριο διοικητικών συμβούλων και αξιωματούχων το οποίο θα καλύπτει την προσωπική ευθύνη όλων των διοικητικών συμβούλων και αξιωματούχων της.

Εναλλακτικά η εταιρεία εγκεκριμένων λογιστών μπορεί να αγοράσει ασφαλιστήριο διοικητικών συμβούλων και αξιωματούχων που να περιέχει και την κάλυψη για «διοικητικούς συμβούλους ξένης οντότητας» (outside entity directors). Η κάλυψη αυτή αφορά την προσωπική ευθύνη του προσώπου (εγκεκριμένου λογιστή ή άλλου εργοδοτούμενου) που υπηρετεί ύστερα από συγκεκριμένη παράκληση της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών ως διοικητικός σύμβουλος άλλης εταιρείας σε σχέση με αδικοπραγίες που διαπράττει ως διοικητικός σύμβουλος τέτοιας άλλης εταιρείας.

(ε) Οι εργοδοτούμενοι του κατόχου του ασφαλιστηρίου

Οι εργοδοτούμενοι του λογιστικού γραφείου μπορεί να είναι εγκεκριμένοι λογιστές ή άλλοι επαγγελματίες ή γραφείς. Σύμφωνα με την αγγλική νομολογία επαγγελματική ευθύνη φέρουν όχι μόνο οι προσοντούχοι αλλά και οι μη προσοντούχοι υπάλληλοι (*Merrett v. John RH Babb (2001)*). Η υπόθεση αυτή αφορούσε επιμετρητές, αλλά εφαρμόζεται κατ' αναλογία σε όλες τις κατηγορίες επαγγελματιών.

Η κάλυψη αυτή είναι απαραίτητη εφόσον ο εργοδοτούμενος μπορεί να φέρει ευθύνη ως αδικοπραγών έναντι του πελάτη που υπέστη ζημιά και δεν μπορεί να προβάλει ως υπεράσπιση το γεγονός ότι διέπραξε την πράξη ή παράλειψη αποκλειστικά υπό την ιδιότητά του ως εργοδοτούμενος άλλου και ότι, αν δεν υπήρχε η σύμβαση εργασίας, δεν θα έπραττε ότι έπραξε.

(στ) Οποιαδήποτε θυγατρική εταιρεία του κατόχου του ασφαλιστηρίου

Οι θυγατρικές εταιρείες εμπίπτουν στον ορισμό του ασφαλισμένου και η επαγγελματική τους ευθύνη καλύπτεται από το ασφαλιστήριο της εταιρείας εγκεκριμένων λογιστών.

(ζ) Ο διαχειριστής ή νόμιμος αντιπρόσωπος οποιουδήποτε ασφαλισμένου

Στην περίπτωση που αποθνήσκει ή καθίσταται ανίκανος προς δικαιοπραξία ο ασφαλισμένος και η απαίτηση για αμελείς πράξεις ή παραλείψεις διαπραχθείσες πριν τον θάνατο ή την κήρυξη της ανικανότητας στρέφεται εναντίον της κληρονομιάς ή της περιουσίας, ο διαχειριστής της περιουσίας του αποθανόντος ή ο νόμιμος αντιπρόσωπος καθίστανται ασφαλισμένοι και μπορούν να ζητήσουν κάλυψη από την ασφαλιστική εταιρεία.

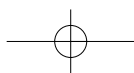
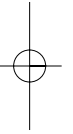
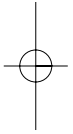
Η κάλυψη αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στην περίπτωση συνεταιρισμού όπου σύμφωνα με το άρθρο 12 του Κεφ. 116 μετά το θάνατο συνεταιρίου η περιουσία του υπόκειται κεχωρισμένα στη συνήθη πορεία διαχείρισης για τα χρέη του οίκου, στην έκταση που παραμένουν ανικανοποίητες αφού προηγουμένως πληρωθούν όλα τα προσωπικά του χρέη.

(3) Ποιες Επαγγελματικές Υπηρεσίες Καλύπτονται

Καλύπτονται οι «λογιστικές υπηρεσίες», όρος που σημαίνει την παροχή οποιωνδήποτε επαγγελματικών συμβουλών ή την εκτέλεση οποιωνδήποτε επαγγελματικών υπηρεσιών οποιασδήποτε φύσης.

Ο όρος «λογιστικές υπηρεσίες» επεκτείνεται σε οποιοδήποτε ασφαλισμένο ενόσω κατέχει διορισμό ως γραμματέας εταιρείας ή διοικητικός σύμβουλος αλλά μόνο σε σχέση με:

- (i) φορολογικά θέματα,
- (ii) γραμματειακή εργασία,
- (iii) εγγραφή μετοχών,
- (iv) χρηματοοικονομικές συμβουλές,
- (v) τήρηση λογιστικών βιβλίων,
- (vi) λογιστική για σκοπούς διοίκησης,
- (vii) χρηματοοικονομικές έρευνες και αναφορές,
- (viii) διαπραγμάτευση και διακανονισμό χρηματοοικονομικών απαιτήσεων,
- (ix) ίδρυση εταιρειών,
- (x) συμβουλές για ασφάλιση και σχέδιο συντάξεων,
- (xi) συμβουλές πληροφορικής.

ΤΟ ΕΥΡΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ

(1) Βασική Κάλυψη

Η βασική κάλυψη αφορά την πληρωμή αποζημιώσεων από την ασφαλιστική εταιρεία εκ μέρους οποιουδήποτε ασφαλισμένου που προκύπτουν από απαίτηση για παράβαση καθήκοντος κατά την εκτέλεση ή την παράλειψη εκτέλεσης επαγγελματικών υπηρεσιών. Ο όρος «παράβαση καθήκοντος» είναι αρκετά ευρύς και περιλαμβάνει οποιαδήποτε πραγματική ή ισχυριζόμενη αμελή παράβαση καθήκοντος, αμελή πράξη, αμελές σφάλμα, ανακριβή δήλωση, παραπλανητική δήλωση, παράβαση εμπιστευτικότητας ή αμελή παράλειψη. Το ασφαλιστήριο αποσκοπεί να καλύψει την επαγγελματική αμέλεια και όχι οποιοδήποτε άλλο είδος αμέλειας.

Η φράση «αμελής πράξη, σφάλμα ή παράλειψη» ερμηνεύτηκε στην υπόθεση *Wimpey Construction (UK) Ltd v. Poole (1984)* και ο δικαστής αποφάσισε ως εξής: «ένα ασφαλιστήριο επαγγελματικής ευθύνης δεν καλύπτει αναγκαστικά μόνο αμέλεια. Κατά τη γνώμη μου πρέπει να εφαρμοσώ τη γραμματική έννοια των πρωταρχικών λέξεων και να τις ερμηνεύσω ότι περιλαμβάνουν οποιαδήποτε παράλειψη ή σφάλμα χωρίς αμέλεια». Έκτοτε τα ασφαλιστήρια έχουν τροποποιηθεί ώστε να επαναλαμβάνεται το επίθετο αμελής και καλύπτουν οποιαδήποτε «αμελή πράξη, αμελές σφάλμα ή αμελή παράλειψη».

Το αντικείμενο της ασφάλισης είναι η κατά νόμο ευθύνη του ασφαλισμένου να καταβάλει αποζημιώσεις σε τρίτο μέρος. Θεωρητικά ο ασφαλιστής δεν έχει ευθύνη να προβεί σε οποιαδήποτε πληρωμή μέχρις ότου βρεθεί ο ασφαλισμένος κατά νόμο υπόλογος να καταβάλει αποζημιώσεις. Με άλλα λόγια πριν να εκδοθεί δικαστική απόφαση εναντίον του ασφαλισμένου, δεν υπάρχει απώλεια που να έχει υποχρέωση να καλύψει ο ασφαλιστής. Στην πράξη, οι ασφαλιστές αναλαμβάνουν αμέσως ή όσο πιο νωρίς γίνεται το χειρισμό των απαιτήσεων εναντίον του ασφαλισμένου δυνάμει των όρων του ασφαλιστηρίου με σκοπό τον εξώδικο ή δικαστικό διακανονισμό της απαίτησης και δεν περιμένουν την έκβαση της δικαστικής μάχης για να εμπλακούν.

Ο ασφαλιστής έχει υποχρέωση έναντι του ασφαλισμένου και όχι έναντι του τρίτου μέρους προς το οποίο είχε υποχρέωση ο ασφαλισμένος να μην επιδείξει αμέλεια. Το τρίτο μέρος που υποβάλλει απαίτηση εναντίον του ασφαλισμένου δεν είναι μέρος της σύμβασης ασφάλισης και δεν αποκτά οποιαδήποτε δικαιώματα δυνάμει αυτής.

Η βασική κάλυψη αφορά την πληρωμή αποζημιώσεων και έτσι δεν περιλαμβάνει την πληρωμή προστίμων ή άλλων χρηματικών κυρώσεων.

(2) Επιπρόσθετες Καλύψεις

Το ασφαλιστήριο μπορεί να περιλαμβάνει και αριθμό επιπρόσθετων καλύψεων:

(α) Πνευματική Ιδιοκτησία

Ο ασφαλιστής θα καταβάλει αποζημίωση για παραβίαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από τον ασφαλισμένο.

(β) Δυσφήμιση

Ο ασφαλιστής θα καταβάλει αποζημίωση για λίβελο ή προφορική δυσφήμιση από τον ασφαλισμένο. Η δυσφήμιση πελατών ή συναδέλφων ή οργάνων του ΣΕΛΚ αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα σύμφωνα με τους Κανονισμούς Επαγγελματικής Δεοντολογίας.

(γ) Δόλος / Ανεπιτιμότητα

Ο ασφαλιστής θα καταβάλει αποζημίωση τρίτου μέρους για δόλο ή ανεπιτιμότητα εργοδοτούμενου, όχι όμως εκ μέρους του δράστη.

(δ) Υπεράσπιση

Εκτός από αποζημιώσεις προς τρίτους, το ασφαλιστήριο καλύπτει και τα έξοδα υπεράσπισης του ασφαλισμένου εναντίον του οποίου εγείρεται απαίτηση. Τα έξοδα υπεράσπισης συμπεριλαμβάνουν εκτός από λογική αμοιβή του δικηγόρου του εναγόμενου ασφαλισμένου, λογικά έξοδα διερεύνησης ή διακανονισμού της απαίτησης. Δεν περιλαμβάνουν διοικητικά έξοδα του ασφαλισμένου ή το κόστος του χρόνου του ασφαλισμένου.

Τα έξοδα υπεράσπισης συμπεριλαμβάνονται στο όριο ευθύνης (cost inclusive) του ασφαλιστηρίου και δεν καταβάλλονται επιπρόσθετα από αυτό.

(3) Προαιρετικές Επεκτάσεις της Κάλυψης

Εκτός από τη βασική κάλυψη το ασφαλιστήριο μπορεί να προσφέρει και αριθμό προαιρετικών επεκτάσεων:

(α) Παρουσία στο Δικαστήριο

Ο ασφαλιστής καταβάλλει ημερήσια αποζημίωση για παρουσία στο δικαστήριο συνεταίρου ή εργοδοτούμενου του κατόχου του ασφαλιστηρίου με σκοπό να δοθεί μαρτυρία σε σχέση με απαίτηση για επαγγελματική αμέλεια.

(β) Πρόσθετη Περίοδος Γνωστοποίησης

Υπό κανονικές συνθήκες οποιαδήποτε ειδοποίηση για απαίτηση πρέπει να δίνεται μέσα στην περίοδο ασφάλισης. Ο χρόνος υποβολής απαίτησης επεκτείνεται για 30 ημέρες πέραν της ημερομηνίας ακύρωσης ή ανανέωσης της περιόδου ασφάλισης στις περιπτώσεις που ο ασφαλιστής ακυρώνει ή δεν ανανεώνει το ασφαλιστήριο (όχι όμως για μη πληρωμή ή άλλη παράβαση των όρων του ασφαλιστηρίου),

(γ) Απολεσθέντα Έγγραφα

Ο ασφαλιστής καταβάλλει αποζημιώσεις για απώλεια ή καταστροφή εγγράφων που ανήκουν σε πελάτες. Οι αποζημιώσεις περιλαμβάνουν και τα λογικά έξοδα για την αντικατάσταση ή αποκατάσταση τέτοιων εγγράφων. Για την επέκταση αυτή ισχύει συγκεκριμένο εσωτερικό όριο ευθύνης και αφαιρετέο ποσό.

Ο ασφαλιστής δεν θα ευθύνεται για απαιτήσεις που προκύπτουν από φυσική φθορά ή σταδιακή αλλοίωση, σκόρπο και παράσιτα, ή άλλα θέματα πέραν του ελέγχου του ασφαλιστή. Επίσης ισχύουν οι γενικές εξαιρέσεις του ασφαλιστηρίου για εσκεμμένες ή ανέντιμες ενέργειες.

(4) Εξαιρέσεις από την Κάλυψη

Κατά κανόνα το ασφαλιστήριο επαγγελματικής ευθύνης θα περιλαμβάνει ένα αριθμό δικαιολογημένων εξαιρέσεων, όπως:

- Προστασία Ανταγωνισμού: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που βασίζονται σε παράβαση του νόμου περί προστασίας του ανταγωνισμού, περιορισμού του εμπορίου, ή αθέμιτου ανταγωνισμού.
- Σωματικός Τραυματισμός / Περιουσιακή Ζημιά: μπορούν να καλυφθούν κάτω από ασφαλιστήριο αστικής ευθύνης.
- Συμβατική Ευθύνη / Εγγυήσεις Εκτέλεσης: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που προκύπτουν από ανάληψη συμβατικής ευθύνης ή άλλης υποχρέωσης πέραν του καθήκοντος να επιδειχθεί η επιμέλεια και η δεξιότητα που απαιτείται συνήθως κατά την εκτέλεση επαγγελματικών υπηρεσιών. Επίσης δεν καλύπτονται οποιεσδήποτε απαιτήσεις που προκύπτουν από εγγυήσεις για την εκτέλεση των υπηρεσιών που παρείχε ο επαγγελματίας στον πελάτη του. Η εξαίρεση αυτή έχει προκύψει από τις αυξανόμενες πιέσεις προς τους επαγγελματίες να εγγυηθούν τις υπηρεσίες τους προς τους πελάτες. Το καθήκον του εγκεκριμένου λογιστή είναι να επιδεικνύει το συνηθισμένο βαθμό δεξιότητας και επιμέλειας που αναμένεται από ένα λογικά ικανό επαγγελματία και αυτό τον κίνδυνο ασφαλίζει ο ασφαλιστής και με βάση αυτόν τον κίνδυνο υπολογίζει το ασφάλιστρο. Δικαιολογημένα ο ασφαλιστής εξαιρεί ευθύνες ή καθήκοντα που αναλαμβάνει ο ασφαλισμένος που είναι πέραν των συνηθισμένων για το επάγγελμα του εγκεκριμένου λογιστή.
- Κοστολόγηση: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που βασίζονται στην παράλειψη ακριβούς εκτίμησης του κόστους εκτέλεσης των επαγγελματικών υπηρεσιών.
- Εργοδότηση / Διακρίσεις: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που προκύπτουν από παράνομη απόλυση, παρενόχληση ή διάκριση. Τέτοια ευθύνη μπορεί να καλυφθεί με εξειδικευμένο ασφαλιστήριο εργοδοτικών πρακτικών.

- Αφερεγγυότητα του Ασφαλισμένου: Δεν θεωρείται ασφαλισμός κίνδυνος.
- Υποδομή: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που βασίζονται σε βλάβη του λογισμικού, μηχανική ή ηλεκτρική βλάβη, ή διακοπή τηλεπικοινωνιών.
- Επενδυτικές συμβουλές: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που προκύπτουν από επενδυτικές συμβουλές που δίνει ο ασφαλισμένος. Σύμφωνα με τη χρηματιστηριακή νομοθεσία επενδυτικές συμβουλές μπορούν να δίνουν μόνο οι αδειούχες Επιχειρήσεις Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΕΠΕΥ).
- Κοινοπραξίες: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που βασίζονται σε εργασία που έχει εκτελέσει ο ασφαλισμένος για σύνδεσμο ή κοινοπραξία της οποίας είναι μέλος.
- Διακύμανση της αγοράς: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που προκύπτουν από τη μείωση της αξίας ή απώλεια επενδύσεων που είναι αποτέλεσμα διακυμάνσεων της αξίας των μετοχών ή των εμπορευμάτων.
- Αδικήματα: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που βασίζονται σε αξιόποινες, ανέντιμες ή δόλιες πράξεις, όμως η εξαίρεση δεν ισχύει για την κάλυψη Δόλος / Ανεντιμότητα. Η εξαίρεση αυτή επαναλαμβάνει τον κανόνα του κοινού δικαίου σε σχέση με όλες τις συμβάσεις ασφάλισης ότι ο ασφαλιστής δεν είναι υποχρεωμένος να παράσχει κάλυψη εκεί όπου ο ασφαλισμένος προκάλεσε την απώλεια με σκόπιμη, αξιόποινη ή ανέντιμη πράξη. Ο κανόνας περιλαμβάνει αξιόποινες ή ανέντιμες πράξεις ή παραλείψεις εκ μέρους του ίδιου του ασφαλισμένου ή των εργοδοτουμένων του.
- Νομικώς Κατοχυρωμένη Ονομασία / Εμπορικό Μυστικό: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που αφορούν παραβίαση εμπορικού σήματος ή εμπορικού μυστικού.
- Ρύπανση: Μπορεί να καλυφθεί με εξειδικευμένο ασφαλιστήριο περιβαλλοντικής ευθύνης.
- Προηγούμενες απαιτήσεις / Περιστάσεις: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που υποβλήθηκαν πριν την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του ασφαλιστηρίου ή που προκύπτουν από περιστατικά που κατά την έναρξη ισχύος του ασφαλιστηρίου λογικά θα αναμένονταν από τον ασφαλισμένο να προκαλέσουν την έγερση απαίτησης. Η εξαίρεση αυτή διευκρινίζει το εμφανές, προς αποφυγή αμφιβολιών. Το ασφαλιστήριο καλύπτει απαιτήσεις που υποβάλλονται για πρώτη φορά εναντίον του ασφαλισμένου κατά τη διάρκεια της περιόδου ασφάλισης, όπως εξηγείται παρακάτω στην παράγραφο για την ενεργοποίηση του ασφαλιστηρίου με βάση το χρόνο υποβολής της απαίτησης. Ο ασφαλιστής μπορεί να συμφωνήσει να παράσχει κάλυψη και πριν την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του ασφαλιστηρίου, όπως εξηγείται παρακάτω στην παράγραφο για την ημερομηνία αναδρομικής ισχύος.
- Εμπορικά Χρέη: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις σε σχέση με εμπορικές πράξεις ή με εγγύηση για εμπορικό χρέος.
- Η.Π.Α. / Καναδάς: Δεν καλύπτονται απαιτήσεις που υποβάλλονται σ' αυτές τις χώρες ή που αφορούν αποφάσεις των δικαστηρίων αυτών των χωρών λόγω των υπερβολικών αποζημιώσεων που επιδικάζουν τα δικαστήριά τους.
- Πόλεμος / Τρομοκρατία: Δεν θεωρούνται ασφαλισμοί κίνδυνοι.

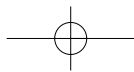
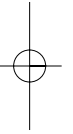
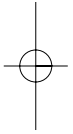

(5) Όριο Ευθύνης

Το όριο ευθύνης είναι το μέγιστο ποσό που είναι υποχρεωμένος να καταβάλει ο ασφαλιστής δυνάμει του ασφαλιστηρίου κατά τη διάρκεια της περιόδου ασφάλισης. Οποιοσδήποτε αποζημιώσεις ή άλλα έξοδα πέραν του ορίου ευθύνης βαρύνουν τον ασφαλισμένο και θα τα πληρώσει από την τσέπη του.

Σε ασφαλιστήρια επαγγελματικής ευθύνης συνήθως προβλέπεται συνολικό όριο ευθύνης (aggregate limit of liability) για μια οποιαδήποτε περίοδο ασφάλισης.

Οι κανονισμοί του ΣΕΛΚ καθορίζουν ως ελάχιστα όρια ευθύνης σε €85.000 ή 10% των ετήσιων επαγγελματικών δικαιωμάτων, οποιονδήποτε είναι το μεγαλύτερο. Βέβαια το κάθε λογιστικό γραφείο μπορεί να επιλέξει πιο ψηλά όρια ευθύνης αν κατά την άποψή του τα ελάχιστα όρια δεν προσφέρουν επαρκή προστασία στην περίπτωσή του.

ΑΛΛΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

(1) Περίοδος Ασφάλισης

Η περίοδος ασφάλισης συνήθως είναι ετήσια.

(2) Ενεργοποίηση με βάση το Χρόνο Υποβολής της Απαίτησης

Το ασφαλιστήριο ενεργοποιείται με βάση το χρόνο υποβολής της απαίτησης (claims made basis), δηλαδή η απαίτηση πρέπει να υποβληθεί για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της περιόδου ασφάλισης ανεξάρτητα από το πότε είχε προκληθεί ή επέλθει η ευθύνη.

Οι ασφαλιστές επιλέγουν την ενεργοποίηση με βάση το χρόνο υποβολής της απαίτησης για να αποφύγουν τα προβλήματα των μακροδιάδοχων (long-tail) απαιτήσεων που παρουσιάζονται στα ασφαλιστήρια που ενεργοποιούνται με βάση το χρόνο επέλευσης της απώλειας (occurrence basis).

Το γεγονός ότι μπορούν να εγερθούν απαιτήσεις από υπηρεσίες που είχαν παρασχεθεί σε χρόνο πριν την περίοδο ασφάλισης σημαίνει ότι οι ασφαλιστές απαιτούν κατά τη συμπλήρωση της πρότασης ασφάλισης πλήρη αποκάλυψη οποιωνδήποτε γνωστών περιστάσεων που είναι δυνατόν να προκαλέσουν έγερση απαίτησης, τις οποίες ο ασφαλισμένος γνώριζε πριν την έναρξη της περιόδου ασφάλισης.

(3) Αναδρομική Ημερομηνία Ισχύος

Για να καταβάλει αποζημιώσεις ο ασφαλιστής θα πρέπει η αδικοπραγία να έχει διαπραχθεί μετά την αναδρομική ημερομηνία ισχύος (retro date). Εξαιτίας της ενεργοποίησης του ασφαλιστηρίου με βάση το χρόνο υποβολής της απαίτησης, ο τωρινός ασφαλιστής επαγγελματικής ευθύνης είναι δυνατόν να κληθεί να καλύψει τον ασφαλισμένο σε σχέση με αμελείς πράξεις που διαπράχθηκαν πριν μερικά χρόνια.

Συνήθως για ένα επαγγελματικό οίκο που αγοράζει για πρώτη φορά ασφάλιση επαγγελματικής ευθύνης ως αναδρομική ημερομηνία καθορίζεται η ημερομηνία έναρξης της ισχύος του ασφαλιστηρίου και θα παραμένει η ίδια για κάθε μελλοντική ανανέωση.

Αν ο επαγγελματικό οίκος είχε ασφαλιστήριο επαγγελματικής ευθύνης στο παρελθόν με άλλη ασφαλιστική εταιρεία, η νέα ασφαλιστική εταιρεία μπορεί να δεχθεί ως αναδρομική ημερομηνία την ημερομηνία έναρξης της πρώτης περιόδου ασφάλισης με την προηγούμενη ασφαλιστική εταιρεία. Έτσι αποφεύγονται τα χρονικά κενά στην κάλυψη.

(4) Ρήτρα Δικαιοδοσίας

Το ασφαλιστήριο περιλαμβάνει ρήτρα δικαιοδοσίας και μπορεί να καλύπτει αγωγές που εγείρονται εναντίον του ασφαλισμένου στα δικαστήρια:

- (i) μόνο της Κυπριακής Δημοκρατίας (Cyprus Jurisdiction), ή
- (ii) μόνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Jurisdiction), ή
- (iii) όλου του κόσμου (Worldwide Jurisdiction).

Έστω και αν η ρήτρα δικαιοδοσίας είναι παγκόσμια, συνήθως εξαιρούνται οι ΗΠΑ και ο Καναδάς λόγω των υπέρμετρων αποζημιώσεων που επιδικάζουν τα δικαστήριά τους.

(5) Εφαρμοστέο Δίκαιο και Αρμόδιο Δικαστήριο

Οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ ασφαλισμένου και ασφαλιστή όσον αφορά το ασφαλιστήριο (τη σύμβαση ασφάλισης) λογικά θα πρέπει να δικάζεται στα δικαστήρια της Κυπριακής Δημοκρατίας και με βάση τους νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας.

(6) Κράτηση

Η κράτηση (retention) είναι ένα μέρος του ποσού της απαίτησης που αναλαμβάνει να πληρώσει από την τσέπη του ο ασφαλισμένος και συνήθως αναγράφεται στον Πίνακα του ασφαλιστηρίου. Η κράτηση είναι αντιστρόφως ανάλογα του ασφαλιστή: όταν ανεβαίνει η απαλλαγή ή το αφαιρετέο ποσό, κατεβαίνει το ασφαλιστήριον.

Η κράτηση εφαρμόζεται τόσο στις πληρωτέες αποζημιώσεις όσο και στα έξοδα υπεράσπισης.

(7) Ακύρωση

Τα ασφαλιστήρια κατά κανόνα περιλαμβάνουν ρήτρα ακύρωσης μεσοσύσης της περιόδου ασφάλισης με προειδοποίηση ορισμένων ημερών. Αν ακυρώνει η ασφαλιστική εταιρεία, συνήθως επιστρέφει το μη δεδουλευμένο ασφάλιστρο. Αν ακυρώνει ο κάτοχος του ασφαλιστηρίου, η ασφαλιστική εταιρεία συνήθως κατακρατεί ένα επιπλέον ποσό ως ασφάλιστρο βραχείας περιόδου και επιστρέφει το υπόλοιπο.

Η ακύρωση διακρίνεται από τη μη ανανέωση κατά την εκπνοή της κατά κανόνα ετήσιας περιόδου ασφάλισης. Κάθε ανανέωση θεωρείται νέα σύμβαση και τα μέρη είναι ελεύθερα να μην προχωρήσουν σε ανανέωση χωρίς κανένα περιορισμό.

(8) Παραγραφή

Υπάρχουν ασφαλιστήρια που δεν περιλαμβάνουν ρήτρα παραγραφής του αγώγιμου δικαιώματος που έχει ο ασφαλισμένος εναντίον της ασφαλιστικής εταιρείας. Ορισμένα ασφαλιστήρια περιλαμβάνουν τέτοια ρήτρα με την οποία παραγράφεται το δικαίωμα σε χρόνο λιγότερο από εκείνο που προβλέπει ο νόμος.

(9) Γνωστοποίηση Απαίτησης στον Ασφαλιστή

Ο ασφαλισμένος οφείλει να γνωστοποιήσει γραπτώς στον ασφαλιστή το συντομότερο δυνατόν οποιαδήποτε την υποβολή οποιασδήποτε απαίτησης εναντίον του κατά τη διάρκεια της περιόδου ασφάλισης. Επίσης δύναται να αναφέρει στον ασφαλιστή οποιοσδήποτε περιστάσεις που λογικά αναμένεται να προκαλέσουν την έγερση απαίτησης εναντίον του. Οποιαδήποτε μεταγενέστερη απαίτηση που στηρίζεται σ' αυτές τις περιστάσεις θα θεωρείται ότι γνωστοποιήθηκε στον ασφαλιστή κατά την ημερομηνία της αναφοράς των περιστάσεων.

Αν ο ασφαλισμένος εν γνώσει του υποβάλει αναληθή ή δόλια απαίτηση εκπίπτει όλων των δικαιωμάτων του κάτω από το ασφαλιστήριο.

(10) Υπεράσπιση

Ο ασφαλισμένος δεν δικαιούται να παραδεχθεί ή να αναλάβει οποιαδήποτε ευθύνη, ούτε να προβεί σε οποιοδήποτε συμβιβασμό ή να καταβάλει έξοδα υπεράσπισης χωρίς την προηγούμενη γραπτή έγκριση του ασφαλιστή. Ο ασφαλισμένος οφείλει να παράσχει βοήθεια στον ασφαλιστή και να συνεργαστεί μαζί του για τη διερεύνηση ή υπεράσπιση οποιασδήποτε απαίτησης.

Ο ασφαλιστής δικαιούται να αναλάβει την υπεράσπιση ή διακανονισμό οποιασδήποτε απαίτησης κατά την κρίση του.

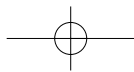
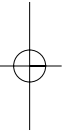
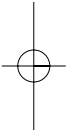
(11) Υποκατάσταση

Αν ο ασφαλιστής προβεί σε πληρωμή δυνάμει του ασφαλιστηρίου υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ασφαλισμένου για ανάκτηση από οποιοδήποτε τρίτο υπαίτιο μέρος.

(12) Επιλογή Ασφαλιστικής Εταιρείας

Η ασφαλιστική εταιρεία που θα αναλάβει τον κίνδυνο της επαγγελματικής ευθύνης λογιστικού / ελεγκτικού οίκου θα πρέπει να διαθέτει διαχρονική παρουσία στην ασφαλιστική αγορά, οικονομική ευρωστία που να της επιτρέπει να αντιμετωπίζει τις υποχρεώσεις της και εξειδίκευση στον κλάδο ασφαλίσεων ευθύνης.

Σημαντικός παράγων είναι η ποιότητα της εξυπηρέτησης που μπορεί να προσφέρει το τμήμα απαιτήσεων της ασφαλιστικής εταιρείας. Ένα από τα θέματα που θα πρέπει να απασχολήσουν τον πελάτη είναι κατά πόσο το τμήμα απαιτήσεων θα λαμβάνει υπόψη τις απόψεις του ασφαλισμένου εγκεκριμένου λογιστή και συγκεκριμένα τις οποιοσδήποτε επαγγελματικές σχέσεις του με τρίτους. Άλλο σοβαρό ζήτημα είναι η προθυμία της ασφαλιστικής εταιρείας να υπερασπιστεί τις απαιτήσεις, ακόμη και τις αβάσιμες, εναντίον του ασφαλισμένου της.

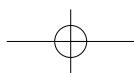
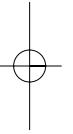
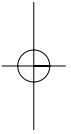

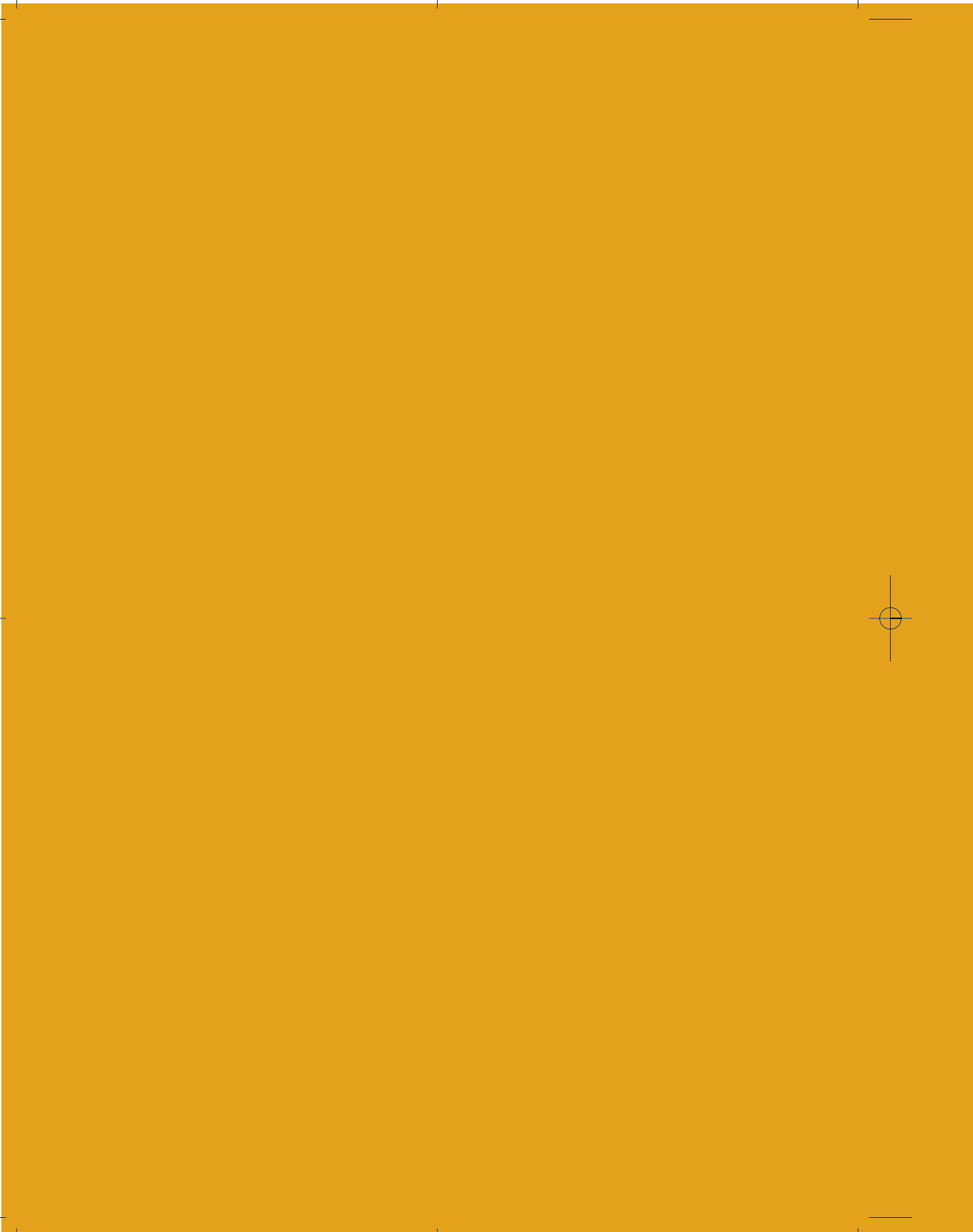

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	3
(1) Προϋποθέσεις άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος	5
(2) Εγγραφή στο Μητρώο	5
(3) Η άδεια άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος	5
(4) Η άσκηση του λογιστικού επαγγέλματος	6
(5) Οι δραστηριότητες των λογιστικών γραφείων	6
(6) Η επαγγελματική συμπεριφορά των εγκεκριμένων λογιστών	9
(7) Διάπραξη αστικού αδικήματος	10
(8) Παράβαση συμβατικού όρου	10
(9) Συντρέχουσα ευθύνη για παράβαση σύμβασης και για αστικό αδίκημα	10
(10) Ευθύνη προς τρίτους	11
(11) Το απαιτούμενο επίπεδο επιμέλειας και δεξιότητας	12
(12) Αποζημιώσεις	14
(13) Περιορισμός της επαγγελματικής ευθύνης	14
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ	17
(1) Καθήκον επιμέλειας ελεγκτή προς ελεγχόμενη οντότητα σε σχέση με υποχρεωτικό έλεγχο	19
(2) Καθήκον επιμέλειας ελεγκτή προς τρίτα μέρη σε σχέση με υποχρεωτικό έλεγχο	23
(3) Καθήκον επιμέλειας ελεγκτή προς τρίτα μέρη σε σχέση με μη ελεγκτική εργασία	28
(4) Αμελείς φορολογικές συμβουλές	29
(5) Αποποίηση ευθύνης	31
ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	33
(1) Υποχρεωτική Ασφάλιση	35
(2) Ποιος είναι ο Ασφαλισμένος	35
(3) Ποιες Επαγγελματικές Υπηρεσίες Καλύπτονται	41
ΕΥΡΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ	43
(1) Βασική Κάλυψη	45
(2) Επιπρόσθετες Καλύψεις	46
(3) Προαιρετικές Επεκτάσεις της Κάλυψης	46
(4) Εξαιρέσεις από την Κάλυψη	47
(5) Όριο Ευθύνης	49

ΑΛΛΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	51
(1) Περίοδος Ασφάλισης	53
(2) Ενεργοποίηση με βάση το Χρόνο Υποβολής της Απαίτησης	53
(3) Αναδρομική Ημερομηνία Ισχύος	53
(4) Ρήτρα Δικαιοδοσίας	54
(5) Εφαρμοστέο Δίκαιο και Αρμόδιο Δικαστήριο	54
(6) Κράτηση	54
(7) Ακύρωση	54
(8) Παραγραφή	55
(9) Γνωστοποίηση Απαίτησης στον Ασφαλιστή	55
(10) Υπεράσπιση	55
(11) Υποκατάσταση	55
(12) Επιλογή Ασφαλιστικής Εταιρείας	55

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

του Μιλτιάδη Μιλτιάδου

